

„Studiu„ (Etiud) este marca micului și elegantului aparat
(Citiți în pag. 3: „Se poartă tranzistoare“)

Foto: M. Blohin

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

IN ACEST NUMĂR:

Singurătatea în Cosmos

●
Aceste aparate minunate...

●
36 de triburi și 100 de dialecte

Un Sherlock Holmes de azi și o enigmă de 11 secole

Pagina de umor

Anul XXIII
12
(1149)
24 martie 1967
12 pagini, 1 leu

Ferestre luminate la Institutul Politehnic din Kaunas

Foto: M. Ogaia

G. Ceremuşkin :

Centrul Moscovei (Gravură)

BELETRISTICĂ

Văduva colonelului

- FRAGMENT -

AUTORUL :... Monologul-maraton, la care autorul acestei piese vă va obliga să asistați, începe cu o propoziție-șablon care, de foarte mulți ani, o însoțește pe această doamnă, cu o fidelitate de ciine : „Doctorii nu știu nimic !” Ea este sigură de adevărul acestei propoziții-șablon, pe cât este de sigură că și-a îngropat soțul-colonel și că i-a supraviețuit. O veți auzi, de altfel, din propria ei gură.

Mă întreb dacă eroina acestui spectacol nu este un exemplar unic în felul său, dacă, în loc să reprezinte excepția care confirmă regula, nu este un personaj alcătuit din bucațele imprumutate de la mulți dintre dumnea-voastră, dragi spectatori, ba chiar și de la mine. Pentru că, în definitiv, pe această femeie am descoperit-o, dacă pot să spun așa, printre oameni. Oamenii mi-au furnizat argila din care i-am frământat chipul. Eu i-am dat formă și înfățișare, dar argila am imprumutat-o, am furat-o și imaginea Colonelesei, ca și comportarea ei, nu depind de mine, ci numai de materia primă din care am alcătuit-o. Zeii au fost sculptați în marmură, generalii și președinții de republică au fost turnați în bronz, gloria postumă a poezilor, acești specialiști ai stărilor sufletești impalpabile și ai nuanțelor evanescente, a fost săpată în granit negru. Dar eu n-am avut la îndemână decât argila, și încă argila din groapa de gunoi... Din respect pentru un material atât de rar, n-am modelat nici un dumnezeu, nici un general, nici un președinte, nici un filozof, nici un poet; am intrupat văduva unui colonel. (Intră Coloneleasa, care va lua loc în capul unei mese, pline de bunătăți). După cum vedeți, arată încă destul de bine : chiar dacă nu cu un trandafir de toamnă, dar cu o dalie tot seamănă. Este opera medicilor ei (care nu știu nimic), a coafurii ei (care știe tot sau aproape tot) și a maseurului ei (singura ființă din lume căreia Coloneleasa îi recunoaște superioritatea intelectuală). Coloneleasa abia a ieșit din spital : primo, deoarece doctorii nu știu nimic ; secundo, deoarece trebuia eliberat urgent un pat pentru medicul care o trata, atins de o gravă depresiune nervoasă, cu insomnii, halucinații audio-vizuale și o dereglare a sistemului locomotor, afecțiune de care, după toate aparențele, nu este deloc străină eroina mea. Sic transit gloria medici... Să-i urăm sărmanului doctor însănătoșire grabnică. Atâta vreme cât se mai află în viață, speranțele nu sînt pierdute. Nu la fel se poate spune despre ceilalți doi medici, care l-au precedat la patul aceleiași bolnave, pentru că amîndoi sînt morți.

Pe scurt, la ieșirea din spital, Coloneleasa a hotărît să sărbătorească trecerea de la situația de bolnavă conștientă la starea de amfitrioană, printr-un modest dîneu intim, cu scopul...
PARANTEZA : Ce frază uriașă!

AUTORUL : Tacă-ți fleanca ! Dacă ți s-a încredințat un rol, nu trebuie să cauți cusururi textului meu. Totdeauna i-ai împiedicat pe oameni să-și joace liniștit rolurile ; nu ne plictisi ! (Paranteza se evaporază). Unde am rămas?... A ! Mai Coloneleasa oferă acest dîneu intim pentru a putea, în sfîrșit, să mîncece ceea ce-i place și în cantitate mai mare decît îi place. Iat-o, mai întii, pe slujnica ei. (În spatele scaunului pe care stă Coloneleasa se zărește o ființă cu aparență la fel de umilă ca aceea a unui cerșetor debutant. Nici ea, și nici vestimintele ei nu sînt cu desăvîrșire șterse, dar mina ei, din acest punct de vedere, este de pe acum perfectă). Vocabularul slujnicii se compune din două exclamații : „da !” și „nu !”, completate, uneori, cu o propoziție simplă : „Nu cred”. Pregătirea acestui dîneu a fost pentru ea o adevărată furtună, din care cauză nenorocita și-a pierdut graiul de emoție ; dar să trecem peste asta...

Invitații sînt în număr de opt. Vă-l prezint pe ginerele Colonelesei. (Proiectoarele luminează chipul ginerelui : frunte înaltă, de om care gîndește și urechi mari în care soacra toarnă maxime pe care Ginerelul le ascultă cu gîndul aiurea). E inginer și dat fiind că își petrece timpul lucrînd la niște probleme speciale, care nu aduc un venit prea mare, Coloneleasa îl socotește un cretin perfect. Iat-o, acum, pe fiica Colonelesei. (Proiectoarele o scot din întineric pe Fiică, așezată între soțul și mama ei). Este ediția a doua, revăzută și corijată a mamei.

Fiica Colonelesei are la activul ei patru fapte eroice : și-a cucerit bărbatul cu ajutorul forței, a citit o frază din Proust (dar de la un capăt la altul), și-a vopsit părul în mov și a dat naștere unei fete minunate. Există și un al cincilea fapt, mai puțin discutat, însă : a tras o lovitură de picior în burta dentistului ei. Dacă aș lăsa-o pe această fermecătoare persoană să-și deschidă gura, atunci v-ar fi dat să auziți o propoziție-șablon, care, după patru ani de slujbă, s-a deteriorat rău de tot : „In vara asta, pe plaja de la Ialta, Rașid Beibutov¹⁾ mi-a zis că...” Propoziția se intrerupe totdeauna aici și ceea ce i-a spus Rașid Beibutov rămîne un mister deplin, întrucît Rașid Beibutov nici n-a văzut-o... Alături de ea, se află fiică-sa. (Proiectorul o luminează pe Nepoată : o mutră simpatică, cit se poate de puțin eterată). Intrucît mama a fost într-o zi bună cînd a conceput-o, natura a înzestrat-o cu mințile tatălui ei și cu farmecele maică-si. Are ochi mari, care privesc lumea așa cum trebuie, și o vîntuță fermă de a servi într-un fel oarecare. În permanentă stare de război cu bunica, a obligat-o, pentru prima dată în viața ei, să se replieze pe niște poziții defensive. Coloneleasa a debutat un logodnic — o ! nu, nu pentru ea, ci pentru nepoșica ei — și acest logodnic trebuia

să-și facă stagiul militar. Intolerabil, nu ? Bunica și-a pus la bătaie întreaga-i energie, toate relațiile și un original tir de argumente : tînărul avea prea mult talent artistic pentru un militar — era o adevărată speranță a boxului sovietic — și, pe deasupra, mai suferea de o neurastenă acută, complicată cu leziuni cardiace. Nepoata a ripostat cu o lovitură evident, sub centură. Ea l-a trimis pe alesul bunicii undeva (nu se spune unde, deși se înțelege), dar cum amoretul continua să se bucure de protecția Colonelesei, tînăra fată a îndrăznit să o trateze pe respectabila văduvă cu epitețele : „Monument funerar din timpul potopului” și „fosilă din 1900”. Nemulțumită totuși de aceste referințe istorice și preistorice, ea nu a găsit ceva mai bun de făcut decît să flîrteze cu un tînăr, aici de față, care este electrician. (Proiectoarele își îndreaptă fasciculele de lumină asupra Adoratorului, un tip, după părerea autorului, puțin prea clasic de erou pozitiv : nas obișnuit, față rotundă, gură — nici mare, nici mică, tunsoare-perie, mîini de muncitor, costum bleumarin, de gata și cămașă albă de poplin — 6,50 ruble bucata). De două ori, adoratorul acesta a adus pe Coloneleasă la un pas de infarct. Prima dată, atunci cînd s-a încapăinat să-i explice ce sînt undele scurte și a doua oară, atunci cînd a vrut s-o convingă că Algeria se află în Africa de Nord, deși toată lumea știe că e în Extremul-Orient. Se înțelege că ultimul cuvînt l-a avut Coloneleasa. Ea l-a rugat ca, de acum încolo, să lase țările în pace și el să stea frumos la locul lui. În consecință, l-a plasat alături de cea mai bună prietenă a ei. (Lumină puternică, proiectată pe chipul Prietenei : e o persoană stil sufragerie Henri II, ajustată după moda „cosy corner”²⁾). Pentru a completa blocada celei mai bune amice ale sale, vicleana Coloneleasă a flancat-o, la stînga, cu un bătrîn surd, de care n-o leagă nici cele mai vagi amintiri (Proiectoarele îl scot la lumină pe Bătrînul Surd)... În sfîrșit, cu toate că medicii nu știu nimic, iată-l, alături de Bătrîn, și pe Doctor. (Lumina proiectoarelor, Doctorul e aproape inadmisibil de tînăr și de drăguț). Coloneleasa n-a recurs încă la serviciile lui, ceea ce explică și faptul că e încă sănătos tun. Cercul s-a închis. Dar, vai, o greșeală ! V-am anunțat opt invitați și iată un scaun liber. Între Coloneleasă și Doctor. Al meu o fi oare ? Oricum, o să-l ocup eu : sîntem totdeauna destul de bolnavi pentru a căuta vecinătatea unui medic și, în ce mă privește, sînt destul de sănătos pentru a suporta, fără teamă, conversația Colonelesei. (Se apropie de masă). Doctore, nu te teme. Am fost crescut la țară, așa că nu obișnuiesc să mușc mîna care mă hrănește și nici să scuip în ciorba care mi se oferă... Coloneleaso, nu mă privi așa : ne cunoaștem, ne cunoaștem foarte bine... (Se așează).

O remarcă importantă : dacă mă voi simți obligat să o intrerup pe Coloneleasă, o voi face numai dintr-un spirit de umanitarism : pentru a-i lăsa, din cînd în cînd, timpul să-și tragă suflul. Acestea fiind zise, se poate începe. Încărcătorul e plin ; tirul obișnuit : 600 de lovituri pe minut.

Juhan Smuul

¹⁾ Rașid Beibutov — cîntăreț de muzică ușoară, foarte prețuit de publicul sovietic.

²⁾ Cosy corner — colț dintr-o încăpere cu divan și etajeră.

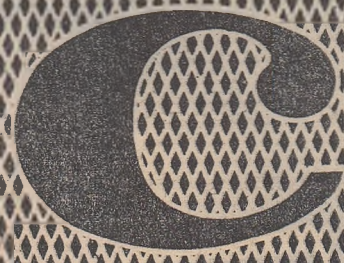
INTERVIU

...Cu Alexandru Tvardovski

Redactorul-șef al revistei sovietice „Novii Mir” a acordat un interviu publicației „Literaturnaia Gazeta”, cu privire la planurile revistei pe anul în curs. Alexandru Tvardovski a remarcat faptul că, în portofoliul revistei „Novii Mir”, se află de pe acum manuscrisele unor scriitori celebri în Uniunea Sovietică și peste hotare. Astfel, începînd chiar cu numărul doi, revista va publica continuarea la romanul „Rugul” de Konstantin Fedin. Autorul a citit, de curînd, file din manuscrisul noului său roman în cadrul redacției, iar Tvardovski a declarat că „noi am putut aprecia încă o dată arta matură a unui mare maestru și sîntem bucuroși că vom putea împărtăși această satisfacție cu cititorii revistei noastre”.

În continuare, redactorul-șef al revistei „Novii Mir” a spus : „În numerele viitoare vom începe publicarea unui roman al lui Serghei Zalgîn, a cărui acțiune se petrece în anii războiului

cartea

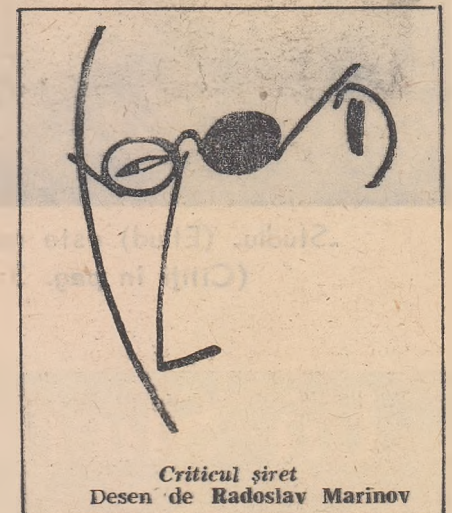

civil. Valentin Kataev ne-a înmînat, de curînd, manuscrisul unui volum original, cu titlul „Iarba uitării”, în care amintirile scriitorului se împletesc cu reflecțiile despre artă. E. Driabkina și-a alcătuit cartea despre ultimii ani din viața lui V. I. Lenin din propriile-i amintiri și din documentele istorice ale vremii, iar poetul Rasul Gamzatov va debuta cu un volum de proză poetică, intitulat „Daghestanul meu”.

În afara autorilor amintiți, „Novii Mir” va publica lucrări de G. Baklanov, A. Bek, V. Kaverin, V. Nekrasov, K. Simonov și alții.

Rubrica de memorii a revistei se va îmbogăți cu însemnările lui V. Emelianov, unul din organizatorii industriei sovietice, A. Eisner, participant la războiul civil din Spania, A. A. Novikov, mareșal de aviație.

În sfîrșit, Alexandru Tvardovski a ținut să amintească de sumarul primului număr al revistei, care cuprinde, printre altele, povestirea lui Vladimir Voinovici „Doi tovarăși” și însemnările autobiografice ale lui Boris Pasternak.

Criticul șiret
Desen de Radoslav Marinov

VIAȚA LITERARĂ

Candidaturi la Premiile „Lenin”

După ce diferitele reviste literare și uniuni de creație și-au prezentat propunerile pentru Premiile „Lenin” și pentru Premiile de Stat pe anul 1967, Comitetul însărcinat cu decernarea lor a efectuat o primă triere a propunerilor, în urma căreia au fost admise la concurs câteva lucrări literare valoroase.

A fost, astfel, acceptată propunerea organizației din Moscova a Uniunii Scriitorilor din R.S.F.S.R. și a editurii „Sovetskaia Rossia” pentru volumul lui M. Svetlov „Versuri din ultimii ani”.

Trilogia „Școala vieții” de S. Mukanov a fost susținută de Uniunea Scriitorilor din Kazahstan și de ziarul „Și revistele de specialitate din această republică”.

Pe lista candidaturilor figurează, de asemenea, ciclul de versuri al lui Iaroslav Smoliakov „Ziua Rusiei”.

Același comitet a publicat candidaturile și din domeniul artei și arhitecturii. Printre ele, o serie de sculpturi ale lui E. F. Belasov, filmul „Lenin în Polonia” realizat de regizorul S. I. Iutkevici și scenaristul E. I. Gabrilovici, Simfonia nr. 3 de Kara Karayev, complexul arhitectonic „Litoral” al taberei de pionieri din Artek, spectacolele „Armata de cavalerie” și „Cadavrul viu” ale regizorului R. N. Simonov etc.

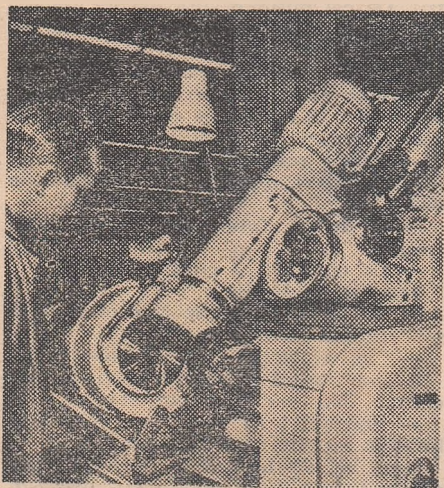

CONSTRUCȚIA DE MAȘINI

Un parc în continuă creștere

Dacă construcția de mașini este veriga principală a industriei grele, inima ei este cu siguranță construcția de mașini-unelte. Într-adevăr, aici se creează condițiile materiale ale progresului tehnic în însăși construcția de mașini ca și în alte ramuri ale industriei. Construcția de mașini-unelte este, prin urmare, unul din cei mai eficienți „acceleratori” ai progresului tehnic și sporirii productivității muncii.

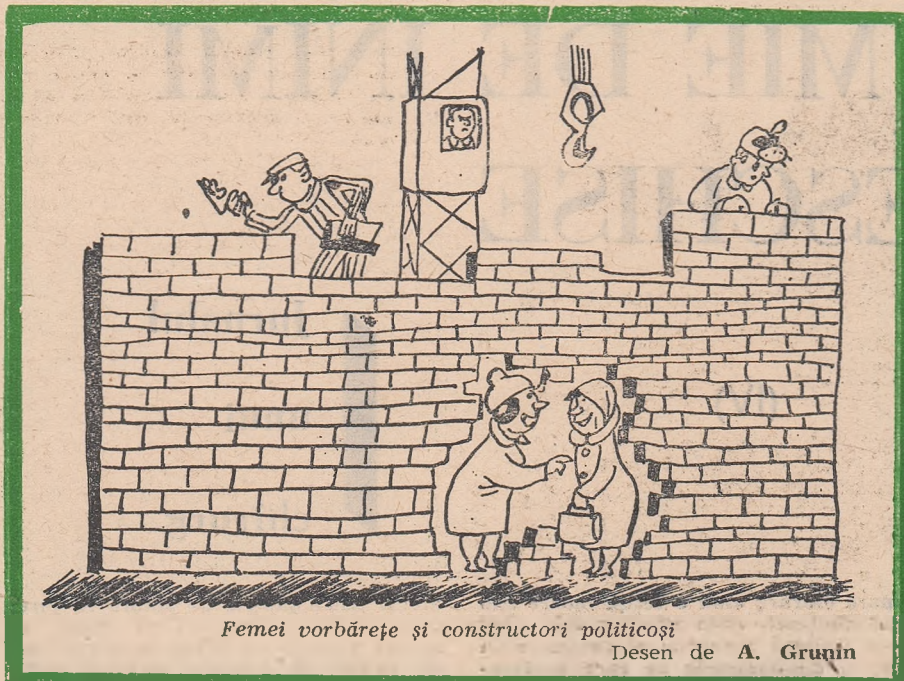
În anii septenarului trecut, această importantă ramură a economiei sovietice a cunoscut o vastă dezvoltare. Numai în 1965 au fost construite 187 000 de mașini-unelte pentru așchierarea metalelor. În același an au fost realizate 611 modele de produse noi. Specialiștii străini, care cunosc bine succesele acestei industrii, recunosc că în anii din urmă calitatea produselor ei s-a îmbunătățit considerabil. Ei apreciază îndeosebi cele mai noi modele de mașini-unelte cu comandă cu program care au stîrnit admirație la marile expoziții internaționale. De aceea, pentru achiziționarea lor au încheiat contracte și state cu o industrie constructoare de mașini-unelte bine dezvoltată.

Mașina de rectificat de mare precizie, construită la o uzină din Saratov.

Planul cincinal în curs a stabilit câteva direcții principale de dezvoltare a construcției de mașini-unelte. Este vorba în primul rând de mărirea productivității lor și de îmbunătățirea continuă a automatizării și specializării producției. Dar lucrul cel mai important este folosirea principiului agregării, care va ușura construirea de mașini-unelte din ansambluri, mecanisme și elemente de construcție normalizate, ceea ce va duce în ultimă instanță la reducerea volumului de muncă în procesul de producție.

În momentul de față, întreprinderile constructoare de mașini-unelte își concentrează atenția îndeosebi spre modificarea structurii parcului de mașini, spre sporirea randamentului fiecărui produs. Firește ele nu neglijează nici latura cantitativă cu atât mai mult cu cât cererile de mașini-unelte moderne cresc necontenit. În anul în curs vor veni în întâmpinarea acestor cereri mai bine de un milion de mașini-unelte iar în 1970 parcul de mașini-unelte pentru așchierarea metalelor va totaliza circa trei milioane de unități. Cît privește producția lor, ea va fi de 220—230 000 de bucăți în ultimul an al cincinalului, față de 187 000 cîte s-au produs în 1965.

Femei vorbărețe și constructori politicoși

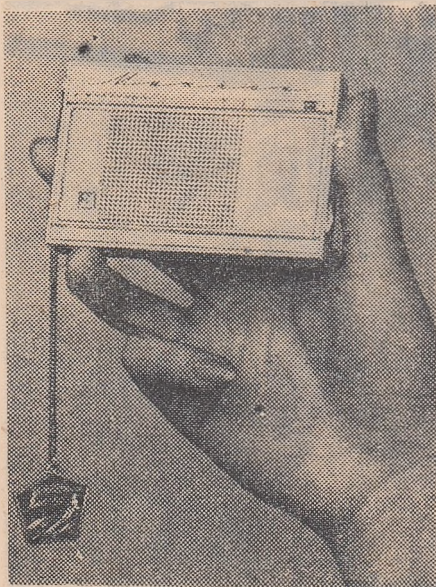
Desen de A. Grușin

RADIOCOMUNICAȚII

Se poartă transistoare

Cînd a fost realizată prima emisiune directă de televiziune Moscova — Paris prin intermediul satelitului de comunicații „Molnia-1”, presa franceză a caracterizat evenimentul drept startul cosmic al televiziunii sovietice. Se exagera, firește. Astăzi, putem vorbi însă despre proporțiile cosmice pe care le-a atins această instituție, în sensul că pe vastu-i teritoriu ea a biruit distanțe foarte mari. Alți sateliți de televiziune au îngăduit moscoviților să vizioneze emisiuni ale stației din Vladivostok, aflat la peste 10 000 de kilometri. Rețeaua de televiziune a Uniunii Sovietice își lărgește necontenit granițele. Anul trecut s-au deschis noi centre în orașele Semipalatinsk, Pavlodar și Kirovograd.

O consecință directă a acestor realizări a fost creșterea corespunzătoare a cererii de televizoare. În 1965 industria sovietică a produs 3,7 milioane de aparate. Reținem câteva tipuri elegante finisate și cu ecranul mare: „Elektron” și „Rubin-106” cu diagonală ecranului de 57 de centimetri, „Ogoniok”, „Zorka” și „Uzumrud” (47 de centimetri). Ultima noutate o constituie însă televizoarele portative cu transistoare. Cît pri-

„Micron”: un nume justificat de dimensiuni

veste viitorul acestei industrii, e suficient să-l ilustrăm printr-o singură cifră: în 1970 se vor produce de două ori mai multe televizoare decît în 1965, ultimul an al septenarului.

Construcția de televizoare se dezvoltă în Uniunea Sovietică paralel cu construcția de aparate de radio. Cele mai multe noutăți în acest domeniu le oferă tot creatorii de aparate portative. Avînd volumul foarte mic, ele îi întovărășesc pe geologi în expediții, pe turiști în lungile lor călătorii etc. Transistoarele sovietice sînt apreciate și peste hotare. „Sonata”, „Meridian”, „Suvenir”, „Sport-2” sînt modelele cele mai solicitate azi. Pentru viitorul apropiat, specialiștii de la un institut leningrădean au pregătit o altă serie de aparate portative: „Sport-3”, „Etiud”, „Micron” și „Siu priz”.

„Siu priz” este transistorul cel mai plat, de lățimea unui carnețel cu 35 de file. Difuzorul lui are în grosime doar 6 milimetri. „Micron” cîntărește numai

100 de grame și funcționează pe unde lungi și medii. Aparatul se va vinde împreună cu un dispozitiv de reîncărcare a bateriilor. „Etiud” e gros de 23 de milimetri și cîntărește 250 de grame. În sfîrșit, „Sport-3” funcționează și pe unde ultrascurte și poate recepționa programele foarte multor stații de radio de pe glob.

ORGANIZAREA PRODUCȚIEI

Aceste aparate minunate...

Dezvoltarea industriei, progresele rapide pe care ea le realizează, dau naștere la o uriașă cantitate de informație economică ce trebuie descifrată în termenii foarte scurți ceruți de procesul de producție. Pentru perfecționarea gestiunii s-ar impune, astfel, un vast aparat administrativ care, însă, prezintă inconvenientul de a nu fi de fel economic. Iată de ce în Uniunea Sovietică, ca de altfel în întreaga lume, industria recurge pe scară tot mai largă la tehnica modernă, cu aparatele ei, care eliberează omul de lucrările așa-zise mecanice.

În zilele noastre a devenit evident că productivitatea muncii depinde direct și de așa-numita „tehnică a organizării”, de mecanizarea și automatizarea lucrărilor de gestiune începînd de la mașinile de calculat pînă la complexe instalații de dispecerat.

În Uniunea Sovietică, producția acestui variat echipament se dezvoltă cu rapiditate. Se fac eforturi pentru specializarea lui, pentru realizarea unor sisteme complexe manuale, semiautomate și automate, a unor benzi capabile să efectueze toate modurile de descifrare a documentelor și informațiilor tehnice. Astfel, dictafonul fabricat în U.R.S.S. permite reducerea cu 8 minute a timpului necesar redactării unei pagini dactilografiate, mașinile de scris electrice de tip „Ucraina PEK-45” accelerează și ușurează munca dactilografelor. Mașinile de scris automate permit copierea textelor standard înregistrate pe benzi perforate sau magnetice cu o viteză de 600—900 semne pe minut, iar aparatele poligrafice pot scoate după un document 6000 de copii într-o oră!

În urmă cu cîțva timp, la Moscova, a fost organizată o expoziție internațională la care au participat aproape 1000 de firme și organizații din 18 țări. Pavilionul sovietic, care expunea aproximativ 200 de mașini și aparate, a fost unul dintre cele mai solicitate.

Printre ultimele noutăți prezentate cu acest prilej, se numără mașinile de calculat „Vilnius” și „Vega” destinate lucrărilor de contabilitate, ca și simplelor calculatoare tehnice, mașinile numerice și analogice „BESM-4”, „Ural-11”, „Minsk-22”, „MN-10M” și „MN-17M” și mașinile „Mir”, „Nairi” și „Progres” destinate automatizării calculului tehnice în centrele de studii, institutele de cercetări și în contabilitate. Mijloacele de transmisie destinate gestiunii operatorii și comunicării informațiilor de ordin economic au fost reprezentate de aparatul telegrafic „Rioni”, de aparatele fototelegrafice „Aragvi”, „FTA-PM” și „Ladoga”, de rețeaua telefonică de comunicații locale „TKMS” și de stația de comunicații administrative „SAS-40”.

TRANSPORTURI

Dinastia DAV

În construcția de aparate de zbor cu decolare și aterizare verticală (DAV), impuse tot mai mult astăzi de necesitățile transportului modern, birourile de proiectare ale uzinelor de specialitate sovietice s-au oprit asupra a două sisteme: elicele și reactorii de sustentare. În prima grupă se încadrează și elicopterele, cea de a doua cuprinzînd avioanele echipate cu reactoare dispuse vertical care, în aer, pot fi readuse în poziție orizontală.

Actualmente există multe proiecte de asemenea aparate convertibile, a căror viteză atinge 400—500 km/h, precum și tipuri echipate cu rotoare sustentatoare care basculează și se string în zbor, după atingerea vitezei de croazieră. În marea dinastie DAV sa pare, însă, că deocamdată cele mai bune rezultate la dă elicopterul dotat cu două rotoare coaxiale, care oferă o excelentă manevrabilitate, dimensiuni minime, o bună conduită și stabilitate în aer și, ceea ce e mai important, lipsa totală a vibrațiilor la toate regimurile de zbor.

După realizarea cu succes a primului elicopter sovietic de acest tip, constructorii au realizat și alte aparate cu rotoare coaxiale printre care „KA-10”, „KA-10M”, „KA-15” și „KA-18”. Apoi birourile de proiectare au elaborat formula unui elicopter cu două turbine pentru ca, recent, să-și ia zborul ultimul lor născut, elicopterul polivalent „KA-26”. Avantajele elicopterelor coaxiale rezidă în simetria aerodinamică aproape perfectă și într-o acționare a organelor de comandă practic independentă.

Noul tip execută cu ușurință rotiri de 360° în numai 3—5 secunde. Momentele de inerție sînt reduse, iar absența cozii alungite și a unui rotor anticuplu contribuie la o bună securitate la decolare și aterizare, chiar în condiții defavorabile. Prin urmare e un tip foarte indicat pentru transportul de materiale sau efectuarea de lucrări pe terenurile accidentate, în regiunile muntoase sau la aprovizionarea navelor pe a căror pante poate ateriza, în diferent de structură, pînă și pe vînt violent sau mare agitată.

INDUSTRIE EXTRACTIVĂ

Lacrimile muntelui

Anul 1401. Uriașă armată a lui Timur asediază Bagdadul. Statul înțelepților din oraș hotărăște să-i trimită lui Timur un dar: o piatră de un roșu sîngeriu și de o mărime remaiîntîlnită. Era un rubinspinel, piatră prețioasă care se obține din mineralul cunoscut sub numele de spinel. Timur a privit-o impasibil și a ordonat să fie spartă în bucăți, făgăduind să o dea pe cea mai mare viteazului care va urca primul zidurile Bagdadului.

Despre această întîmplare se vorbește și astăzi în satul Kughi-lal din munții Pamir. Mica așezare nu reține cu nimic atenția trecătorului, dar numele ei răsunător, care în traducere înseamnă „Muntele de spinel”, nu-i lasă indiferenți pe geologi. Ei au pus stăpînire pe munte și îi răscolesc adîncurile. Printre sînci, prin ungherele întunecoase ale vechilor galerii de mină se aude uruiul perforatoarelor și al ciocanelor de abataj. Se caută „lacrimile muntelui”, cum numesc orientalii pietrele prețioase. Calcule preliminare au arătat că rezervele de la Kughi-lal nu sînt nici pe departe epuizate. Unii specialiști afirmă că ele ar fi de-a dreptul fantastice.

Mineralogii situează prețiosul mineral între pietrele scumpe și l-au numit spinel nobil. În tabelele și îndreptările lor el se învecinează cu rubinul și granatul. În ultimii ani a crescut mult pe piața mondială cererea de pietre prețioase slefuite Pamirul are deci perspective ademenitoare. Cu afi mai mult cu cît „lacrimile muntelui” sînt reprezentate aici nu numai de spinele ci și de cristal, ametist, lazurit, jasp, granat.

actualitatea

Nikolai Amosov

O MIE DE INIMI DESCHISE

(IV)

Jurnalul
unui
chirurg

Ce se petrece în mintea unui mare chirurg când o fetiță moare sub scalpelul lui, când un prieten își încredințează viața miinilor sale, când el însuși nu se poate resemna să-și traducă eșecurile și succesele în statistici? Sînt cîteva din gîndurile și simțămintele pe care profesorul Nikolai Amosov, unul din cei mai mari specialiști sovietici în chirurgia inimii, le exprimă în jurnalul lui.

Intervenția pe care urmează s-o facă acum are pentru el o importanță deosebită, căci Sașa, bolnavul pe care va încerca să-l salveze, îi este prieten.

Evident. Sașa a aflat marea noutate și a tras imediat concluzii în favoarea lui: „Îmi veți implanta și mie o valvulă artificială, nu-i așa, tovarășe profesor?” Lui i se pare că nu e decît o simplă formalitate. Nu știe dacă a auzit vorbindu-se și de cea de a doua intervenție și de data aceea am izbutit să implantăm o valvulă, dar bolnavul a sucombat în somn, după două zile, din cauza unei embolii. Ceea ce nu diminuează însă cu nimic valoarea procedurii.

Foarte probabil, Sașa va avea o valvulă artificială. Am încercat cît am putut să câștig timp. Din scrupul sau poate din lașitate. Căci tremuram la gîndul să-l văd pe Sașa murind din vina mea. Dacă aș fi refuzat să-l operez, ar mai fi trăit zece luni — un an. Mai exact, i-ar fi trebuit un an ca să moară. Un calvar inimaginabil cu insomnii, crize de astm, dureri insuportabile în membrele inflamate. Și destul de curînd ar fi sosit momentul în care chiar intervenția ar fi devenit imposibilă, momentul în care nu s-ar mai fi putut alege. În timp ce astăzi Sașa mai poate alege. Nu singur, bineînțeles, ci împreună cu mine, numai cu mine. Nici un alt chirurg n-ar accepta acest lucru. Căci nu e vorba de o intervenție obișnuită.

Admițînd că valvula ar prinde, cît timp ar putea ea rezista? Evident, pentru un condamnat, cum e Sașa, un câștig de zece ani ar fi enorm. Cu atît mai mult cu cît peste cinci ani se va descoperi poate un procedeu care să permită transformarea răgazului într-o vindecare definitivă.

De două zile, lupt contra tentației de a deschide scrisoarea pe care Sașa mi-a încredințat-o. N-a vrut să-mi spună numele destinatarei. „Va veni să vă vadă după operație. Indiferent care ar fi rezultatul, îi veți da scrisoarea”. Evident, o poveste de dragoste. Știu că me-najul lui Sașa merge tîrîș-grăpiș.

Se deschide ușa
— Totul e pregătit, tovarășe profesor.

Totul, în afară de mine. Totuși trebuie să mă duc. Făcînd apel la luciditate, la experiența mea, alungînd deci gîndurile negre, sentimentele. În această meserie, emoțiile sînt întotdeauna nefaste. Întotdeauna.

Intervenția are loc într-o sală mică, special amenajată pentru aparatul inimă-plămîn artificial. În loc de plafon, un vitraliu mare prin care spectatorii, instalați la etajul superior, pot urmări operația. Știu că studenților trebuie să li se ofere prilejul de a se familiariza cu metodele moderne, totuși nu-mi place să lucrez așa, în ochii publicului. Un chirurg nu este un artist de cîre.

Sașa este întins pe partea dreaptă. Dmitri, anesteziștul, și-a ocupat locul la capătul mesei. Lena, ajutoarea lui, meștereste ceva la tubul respirator, iar Maria Vasilievna prepară cîmpul operator sub privirile atente a doi chirurghi tineri care mă vor asista. Mecanicii se află lîngă aparat.

Spectacolul a fost bun

În timp ce mă spăl pe miini, Maria deschide cavitatea toracică. Încă două sau trei minute pentru cauterizarea vaselor, apoi e rîndul meu. Îndată ce a ajuns în regiunea pleurală, încep surprizele: constat că plămînul aderă puternic la peretele toracic, de aceea trebuie desprinse minuțios straturile de țesut conjunctiv. Asta înseamnă o pierdere de timp cu atît mai enervantă cu

cît starea generală a bolnavului nu permite prelungirea excesivă a operației. În cele din urmă, izbutesc să fac o incizie în pericard și să degajez inima. Am un șoc: radiografiile au arătat clar o hipertrofie a inimii, dar nu în această regiune. Auriculul stîng este umflat ca un burduf, iar ventriculul este de-a dreptul enorm.

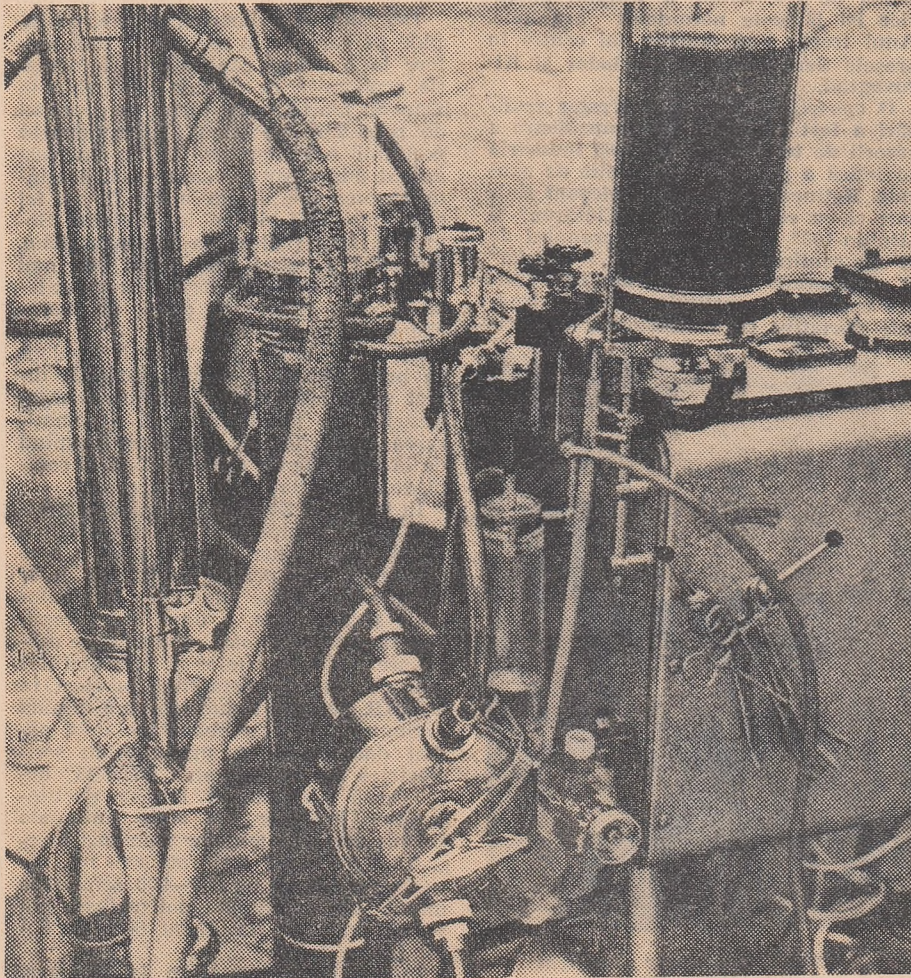
Introduc un deget în orificiul auricular, pînă în inimă. Astfel simt clar pliurile valvulei: sînt dure, rigide și acoperite de grăunțe mari de calcar. Ca să fiu sincer, mă așteptam la acest lucru. Mă opresc și încerc să reflectez. Trebuie să implantez imediat noua valvulă sau să încerc mai întîi s-o refac pe cea naturală? Prima soluție are avantajul ra-

aplică patru puncte de sutură în jurul orificiului de intrare. Cînd tubul se scoate, suturile se strîng în așa fel încît să închidă automat orificiul, astfel eă orice pericol de embolie este exclus. Cel puțin în ce privește ventriculul.

În cele din urmă, motorul aparatului intră în funcțiune. Un bîzîit foarte dulce, incomparabil cu vacarmul pe care-l făcea primul model. Începe răcirea organismului, ceea ce înseamnă că vom avea la dispoziție cam zece minute — intervalul necesar pentru coborîrea temperaturii corpului la 22 de grade — ca să facem un control.

Profit de acest răgaz ca să verific valvulele artificiale. Pentru moment, sînt acoperite cu o pinză sterilă. Cum arată o valvulă? E un mic schelet din fir inoxidabil, învelit cu o cămașă din material plastic, care reproduce exact pliurile valvulei naturale. O capodoperă de precizie. Cu condiția ca și operația mea să fie la fel de perfectă...

Așteptăm. Temperatura a scăzut deja la 25 de grade. Țesuturile par reci, am impresia că ating un cadavru. Inima nu mai bate decît cu patruzeci de pulsații pe minut. E totuși mult. Ritmul trebuie

În timpul operației pe inimă, activitatea acestui organ vital al omului este înlocuită de aparatul pentru circulația artificială.

pidității: bolnavul nu va muri pe masa de operație. Dar va adera oare valvula artificială la această inimă monstruos deformată? N-ar fi mai bine să încerc un remodelaj? Este riscant, evident, căci a trecut mai bine de o oră de la derivarea singelui pe un circuit inimă-plămîn artificial, deci există pericolul unei hemoragii puternice și, inevitabil, al unor complicații hepatice și renale. Bolnavul, prea slăbit, nu va rezista.

Introduc din nou degetul în orificiul auricular. Îmi amintesc că prima oară cînd am făcut acest lucru am fost literalmente inundat de sudoare. Sînt opt ani de atunci — eram prea tînăr. Astăzi, aș alege altă specialitate.

Mai pot amîna încă luarea unei hotărîri. Cel puțin pînă la examenul vizual al valvulei. Mă ridic...

— Conectați aparatul!
Fără să fie dificilă, înserarea tubului în ventricul este o treabă delicată. Se

coborît pînă la provocarea unei fibrilații, vibrații dezordonate care, în aceste condiții de încetinire generală a funcțiilor, echivalează cu repausul inimii.

— Hipotermie satisfăcătoare — anunță anesteziștul. Fibrilație.

Imediat, fac o incizie adîncă în auricul. Și iată că se vede valvula. Chiar de la prima privire, îmi dau seama că nu poate fi vorba de un remodelaj. Pliurile sînt strivite și acoperite cu depuneri calcaroase iar în mijloc e o ruptură mare. E una din cele mai „frumoase” insuficiențe cardiace din cariera mea.

Extîrpirea e relativ ușoară: e de ajuns să decupeze valvula de jur împrejur. Încerc totuși un sentiment de spaimă. Aproape la fel ca în ziua cînd am făcut prima amputare: un picior era complet strivit, dar gîndul de a-l lipsi pe bolnav de el mi se părea insuportabil. În locul valvulei, este acum o gaură mai mult sau mai puțin circulară, cu marginile

neregulate. Trebuie să fixeze în ea valvula artificială și apoi s-o cos bine.

De acum înainte începe calvarul. În acest spațiu strîmt fiecare punct de sutură ridică o problemă. Cu atît mai mult cu cît pensa noastră de ace nu e bună de nimic: acul se învîrtește în toate direcțiile. De cînd am început să operez, blestematele astea de instrumente m-au costat litri de fiere. În străinătate se fabrică pense speciale, cu capetele tratate cu pulbere de diamant, așa încît acul nu se mișcă nici măcar cu un milimetru. De cel puțin o sută de ori am cerut acest model. Dar administrația nu vrea să știe nimic.

În sfîrșit, valvula e fixată la locul ei și prinsă solid cu treizeci de suturi. Acum pot să răsufliu și eu puțin, pot să mă interesez de situația generală.

— Care-i procentul hemolizei?
— Douăzeci, după prima jumătate de oră.

— Și de cît timp funcționează aparatul?

— De cincizeci și cinci de minute.

Imediat izbucnesc:
— La naiba! Cum se face că n-aveți un rezultat mai recent?

— Centrifuga lor funcționează prost.

A „lor”, adică a laboratorului de bichimie. Nu mă mai pot stăpîni.

— Imbecilii! Li se dă o instalație bună și nu știu să o folosească.

Ceea ce, de fapt, este profund nedrept. În realitate laboratorul lucrează cît se poate de mulțumitor. Dar trebuia ca enervarea stîrnită de pensa de ace să-și găsească o supapă.

Bombănînd într-una, încep să cos inima. Și acum trebuie să lucrez cu precauție, căci pereții auriculari sînt subțiri. Aparatul începe să reîncălzească singele. Încet-încet inima prinde să bată. Vibrațiile se accentuează, rămînd însă neregulate. Ceea ce în limbaj medical se numește fibrilație amplă.

Din fericire, pot face treaba pe îndelețe, căci reîncălzirea completă durează 25—30 de minute. Verific totul din nou, controlez minuțios, fără grabă. Iată că inima e închisă. Temperatura corpului a și urcat la 34 de grade. Fibrilația a devenit foarte violentă: inima se zbate ca o pasăre înnebunită într-o colivie.

— Pregătiți defibrilatorul!

Este vorba de un mic aparat electric care, în interval de o fracțiune de secundă, produce un curent de cîteva mii de volți. Sub efectul șocului, inima își reia ritmul normal. Uneori, însă, ea se oprește brusc și refuză să mai pornească. În acest caz, o masezi ore în șir și o conectezi la defibrilator, pînă cînd din electrozi începe să se degaje un miros de carne arsă. În cele din urmă, lași neputincios capul în jos, căci bolnavul e mort. Inima lui Sașa răspunde însă imediat. Ba mai mult, începe să funcționeze perfect. Am reușit.

— Maria, atenție! Scoatem îndată tubul din ventricul. Dumneata va trebui să-l tragi, iar eu să strîng suturile circulare. Ești gata? Unu, doi, trei... Doamne sfinte!

Nu prea înțeleg ce s-a întîmplat. Să se fi rupt oare firul sau peretele ventricular să fi plesnit? Dar indiferent de cele petrecute, acum, în locul tubului, se află o gaură prin care țîșnește un gheizer de sînge, înalt de un metru. Hemoragia nu durează însă, decît o secundă, — interval în care se produce o contracție a mușchiului cardiac. O clipă mai tîrziu, degetul meu acoperă deschizătura și hemoragia se oprește.

Acum trebuie închis orificiul. O treabă riscantă, căci inima continuă să bată. O simt vibrînd în mîna mea. În afară de asta, trebuie să aplic suturile și în același timp să continui să țin astupat orificiul. Dar nu mai sînt alarmat sau, cel puțin, nu din cale afară. Nu e prima oară cînd mi se întîmplă un asemenea accident și întotdeauna m-am descurcat bine. Din fericire, corpul este încă co-

Nikolai Amosov

(Continuare în pag. 11-a)

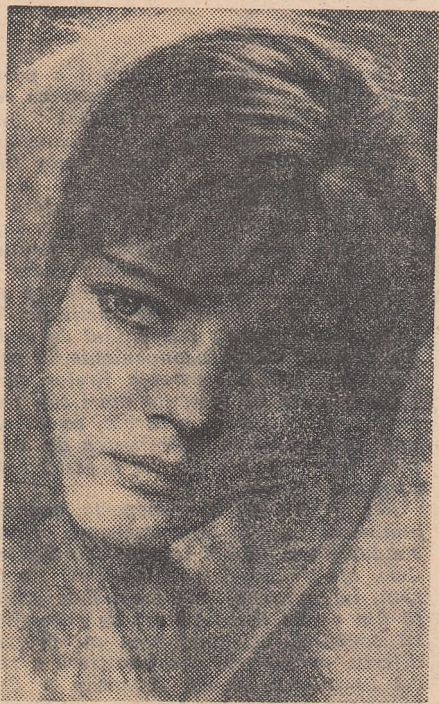

CINEMA

Apelul generațiilor

Ecranul artistic mondial a renunțat în bună parte la nararea unor întâmplări locale, cu caracter particular, înlocuindu-le cu teme care poartă o serioasă încărcătură filozofică generalizatoare privitoare la problemele existenței. Ele ne invită nu numai să simțim, să suferim sau să ne bucurăm, ci și să reflectăm.

Din categoria realizatorilor unor astfel de opere cinematografice face parte Daniil Hrabrovițki. Numele lui a primit consacrară în 1961, când pe ecrane au început să ruleze două filme de mare prestigiu: „Cer senin” al lui Grigori Ciuhrai și „Nouă zile dintr-un an” al lui Mihail Romm. Scenariul ambelor filme era semnat de Hrabrovițki care, deși necunoscut la vremea aceea publicului cinez, nu era un nou venit în literatură. El avea o îndelungată experiență publicistică, scrisese o piesă, combătuse pe multe sectoare ale frontului beletristic. În „Nouă zile dintr-un an” și-a încercat, paralel, forțele și în regie, ca secund al lui Romm, dar personalitatea acestuia este atât de

Marianna Vertinskaia

puternică și originală încît a fost greu să urmărim, în produsul finit, contribuția debutantului. Probabil că el însuși și-a subordonat-o gândirii, sensibilității, intențiilor lui Romm.

„Apelul”, primul film independent al lui Hrabrovițki și deci adevăratul lui debut regizoral, rulează în momentul de față pe ecranele noastre. E o realizare care explică multe și ni-l recomandă ca făcînd parte din aceeași familie de spirit cu ilustrul său confrate. Argumentul de bază îl constituie tema aleasă — interesantă, cu implicații întinse. Filmul face biografia a două fapte de eroism — una tragică, cealaltă triumfătoare, ai căror eroi sînt doi Borodin: Serghei și Alexei. Numele este o simplă coincidență, cei doi Borodin nu sînt rude de sine. Dar există între ei înrudirea mult mai largă a nobleții spirituale, a puterii de sacrificiu și, prin această idee, filmul depășește cazul individual, pentru a atinge un fel de perenitate profund emoționantă.

Hrabrovițki a ales două momente despărțite de aproape douăzeci de ani

și două exemple complet diferite: Serghei Borodin, tanchist tinerel, ia parte, în vara lui 1944, la luptele de lîngă Minsk și moare acolo necunoscut și singur, înconjurat de ura inamicului. Alexei Borodin, cosmonaut, execută în zilele noastre un zbor cosmic și se întoarce victorios pe pămînt, în entuziasmul delirant al compatrioților săi. Alegînd aceste două cazuri, autorul și-a propus să exploreze microuniversul eroismului săvîrșit în condiții și în împrejurări diferite.

Anonimatul războiului, cînd oamenii deveneau eroi fără să aibă conștiința acestei deveniri și fără măcar să afle (afila omenirea după moartea lor) are o anumită măreție tragică și o putere de fascinație pe care în film nu le regăsim în aceeași măsură în eroismul cosmonauților — „eroism pasiv”, cum îl definește Hrabrovițki. Cosmonauții știu că își riscă viața deschizînd drum acolo unde n-a mai trecut nimeni, dar știu la fel de bine că pentru asta vor primi recunoștința poporului. Conștiința caracterului neobișnuit, programatic eroic al comportării lui Borodin-cosmonautul și senzația de obișnuit, de firesc pe care o degajă faptele lui Borodin-tanchistul, care nu știe că este un erou, cu toate că amîndoi își primejduiesc viața, constituie diferența esențială pe care autorul o vede în natura celor două categorii de eroism, făcînd din ea baza filmului.

„Nu vreau de loc să spun că un eroism este mai bun decît altul — preciza autorul — ci doar că ele se petrec în condiții diferite și au o natură diferită. Cei care și-au culcat capul pe cîmpurile unor bătălii fără precedent în istorie au cîștigat dreptul la libertate și vitejie pentru generațiile viitoare. Și cu toate că eroismul lor a fost mai modest prin natura lui, el a constituit rampa de lansare de pe care s-au ridicat apoi în Cosmos fiii celor de o vîrstă cu mine, continuînd eroismul părinților lor”.

Așa înțelege Daniil Hrabrovițki tema continuității generațiilor, apelul lor, care i-a sugerat și titlul filmului.

Hrabrovițki și-a ales o excelentă echipă de interpreți. Il revedem cu plăcere, după o absență cam îndelungată, pe Oleg Strijenov în rolul lui Borodin-cosmonautul. Strijenov are o partitură foarte grea, nespectaculoasă, insuficient servită de autor, care a folosit culori mult mai multe și mai variate pentru Borodin-tanchistul. Actorul este aproape tot timpul imobilizat, împovărat de scafandru de cosmonaut, așa că totul rămîne pe seama ochilor. Dar cu cîtă expresivitate „joacă” ei pe fața lui fină, de o extremă mobilitate! Există o scenă întregă, cea a zborului, construită pe montajul a numai două elemente: racheta și ochii actorului.

Rolul lui Borodin-tanchistul a fost scris special pentru tînărul Nikita Mihalkov, pe care ni-l-a revelat filmul „Pășesc prin Moscova”. Modern, degajat, cu un ascuțit simț al situațiilor dramatice și, în aceeași măsură, și al umorului, Nikita Mihalkov intuiește foarte precis intențiile autorului, creînd o memorabilă imagine a eroismului de masă, pe care l-a generat războiul.

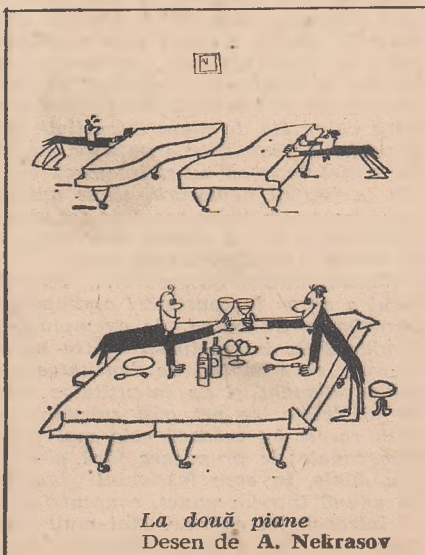
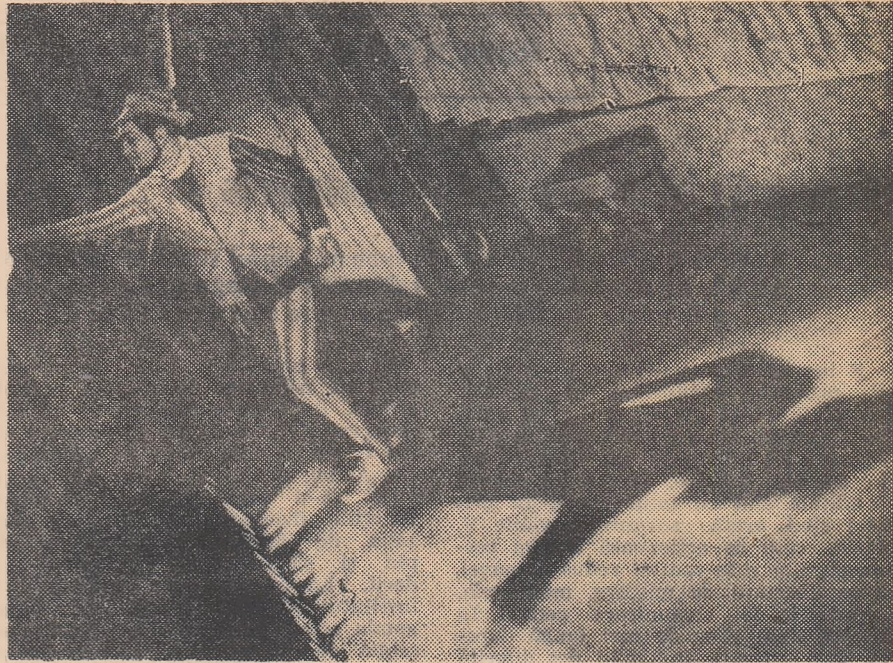
În rolurile feminine, consacrate actriței de teatru Tatiana Doronina și cealaltă fiică a cuplului artistic Alexandru și Lidia Vertinski, Marianna, la fel de reușită ca și sora ei mai mică, dar mai bine cunoscută (la noi) Anastasia, dau replica cu sensibilitate și inteligență.

Foarte frumoasă imaginea semnată de tînărul operator Iuri Sokol. Este un nume despre care se va vorbi.

În sfîrșit, o surpriză pentru admiratorii lui Mark Bernes: cu arta lui delicată, cîntărețul interpretează un cîntec plin de nostalgie despre doi băieți din Moscova care nu s-au întors din război.

Iulia Scutaru

arta

La două pianе
Desen de A. Nekrasov

Nikolai Grițenko, cunoscut actor de teatru și cinema, într-o scenă din spectacolul „Dundo Maroe” de la Teatrul Vahtangov

TEATRU

Doctor Vera

Scriitorul Boris Polevoi a aflat înfîmplător de cazul unei doctorițe care, rămînd cu spitalul ei în zona ocupată de fasciști, a salvat mulți ostași sovietici răniți de atrocitățile crotropitorilor. Acestea s-au petrecut în 1941, în orașul Kalinin, dar intrucît multele exemple de eroism care se descopere mereu arată că s-ar fi putut petrece în oricare alt oraș sovietic, scriitorul a creat un personaj cu valoare de generalizare: doctor Vera, eroina întii a unei povestiri cu acest titlu, apoi a unei piese scrise în colaborare cu dramaturgul Stanislav Radzinski.

Teatrul de dramă „Ostrovski” din Kostroma a trecut piesa în repertoriul său jubiliar, consacrat semicentenarului Revoluției din Octombrie.

Regizorul spectacolului, L. Tepliakov, și interpreta rolului titular, Liudmila Gaibova, au fost preocupați înainte de toate să arate cum se trezește conștiința doctoriței Vera, care întii e numai indignată, apoi ia hotărîrea fermă de a rezista, acceptînd conștiința primejdiei. Doctorița Vera a Liudmlei Gaibova e lipsită de atributele exterioare ale eroismului, apărînd ca o simplă femeie care, prin forța împrejurărilor, rămîne pe teritoriul ocupat. Vera Nikolaevna nu-i o cercetașă neînfricată, care îndeplinește spectaculos misiuni extrem de grele, nici partizană, nici ilegalistă. Și totuși, ceea ce face ea e un act de eroism, pe care spectacolul îl afirmă rîspicat: doctorița anonimă devine organizatoarea rezistenței locale împotriva dușmanului.

TURNEE

A treia întîlnire cu Jean Vilar

Cunoscutul animator și om de teatru francez Jean Vilar întreprinde cel de al treilea turneu în Uniunea Sovietică.

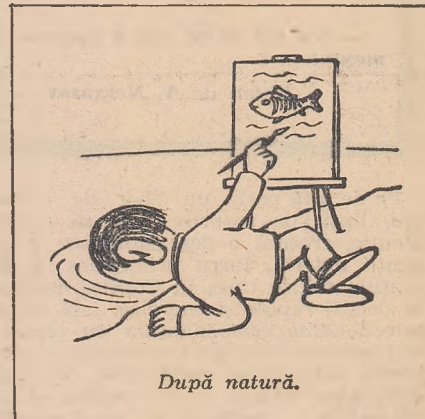
Prima oară Vilar a venit la Moscova în 1956, în fruntea Teatrului Național Popular creat de el. A fost un triumf deplin. „Fanfarele puternice cu care a început primul spectacol („Maria Tudor” de Victor Hugo) — își aminteste prof. S. Boiadjev — vesteau parcă triumfala intrare în viață a unui teatru pe care l-au visat vizionarii Diderot și Rousseau, care s-a născut în anii Marii Revoluții franceze, despre care a scris cu pasiune Romain Rolland... Acest teatru fusese creat, împlinindu-se astfel un eveniment care a jucat un rol hotărîtor nu numai în viața teatrală a Franței, ci și în viața teatrelor din întreaga Europă Occidentală”.

Cinci ani mai tîrziu, Jean Vilar a revenit cu teatrul său care își cucerise între timp o solidă reputație de citadelă a artei democratice, opusă atît spectacolelor bulevardiere ieftine cît și căutărilor bolnavicioase ale „avangardiștilor”, prezentînd publicului so-

vietic piesele „Mercadet” de Balzac și „Turcaret” de Lesage.

În al treilea turneu, Vilar n-a mai venit în calitate de conducător al T. N. P., căci, după cum se știe, de patru ani el a părăsit teatrul, lăsînd în fruntea lui un prieten și un colaborator încercat — actorul și regizorul Georges Wilson. Pe copacul sădit de Vilar au crescut ramuri puternice. În momentul de față, în întreaga Franță există un sistem de teatre populare.

În cel de al treilea turneu sovietic, Jean Vilar este însoțit de o trupă din care fac parte cîțiva actori de la T. N. P. precum și alții, invitați special. Ei prezintă piesele „Avarul” de Molière și „Vicleșugul” de Marivaux. Ambele spectacole sînt regizate de Vilar, care în „Avarul” interpretează și rolul titular.

După natură.

EXPOZIȚII

Penelul balerinului

Iuri Jdanov este un răsfațat al muzelor. Exponent de frunte al școlii coreografice sovietice, creator al unei vaste galerii de personaje din baletul clasic și modern, partener al Galinei Ulanova, Jdanov s-a relevat, cu prilejul turneelor făcute de Teatrul Mare din Moscova în diferite țări, și un cineast amator de forță. Pe mii de metri de peliculă el a înregistrat peisaje naturale, dar mai ales priveliști urbane — străzi cu forfota lor, tipuri umane, monumente de arhitectură veche și nouă, mici scene amuzante sau înduioșătoare, colțuri pitorești și multe altele — astfel că filmele lui rămîn niște documente foarte interesante văzute cu ochii unui artist.

Anul trecut, Iuri Jdanov a vizitat Spania. Nu ca balerin, ci ca turist. A colindat ungherele și piețele poetice ale Madridului, străduțele îngheșuite ale bătrînului Toledo, a contemplat peisajele blînde ale Castiliei, a cunoscut oameni cu fețe oacheșe, a fost impresionat de trăsăturile aspre, ca dăltuite în piatră, ale pescarilor din Almunécar, de siluetele negre și țepene ale călugărilor catolice, de marfa peștrișă din bilciuri. Toate acestea au devenit subiecte, dar nu de film, ci de tablouri și schițe.

Recent, la Moscova, la Casa prieteniei cu popoarele lumii s-a deschis o expoziție a lui Iuri Jdanov, intitulată „Prin Spania”. Expoziția a prezentat peste cincizeci de tablouri și lucrări de grafică inspirate de itinerarul spaniol.

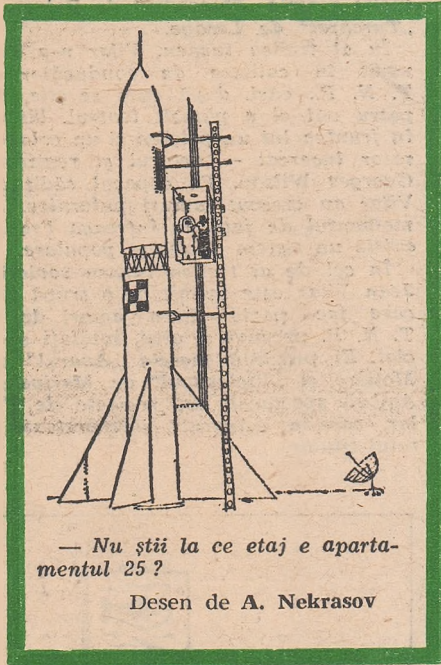

PSIHLOGIE

Singularitatea în Cosmos

Care sînt senzațiile pe care le încearcă omul smuls mediului terestru, în condițiile imponderabilității și singularității? Există o psihologie spațială ca știință și care sînt obiectivele ei?

E inevitabil ca explorarea Cosmosului să provoace modificări în psihicul uman. Sistemul nervos central al omului a evoluat și s-a perfecționat timp de aproape un milion și jumătate de ani în condiții terestre. În spațiul sideral condițiile sînt cu totul altele. În primul rînd, arată savantul sovietic V. Parin, ceea ce acționează asupra cosmonauților este spațiul redus al navei, lipsa libertății de mișcare, monotonia, mijloacele de comunicare reduse. În timpul unui zbor de mai lungă durată, însă, situația ambiantă net diferită de cea terestră — noutatea impresiilor, eventualele primejdii sau surprize — va influența puternic psihicul.

— Nu știi la ce etaj e apartamentul 25?

Desen de A. Nekrasov

Pe de altă parte, un zbor de cîțiva ani, lipsit de surprize care să excite atenția, creează o desensibilizare la agenții externi, lucru primejdios în situațiile critice care, în Cosmos, necesită decizii rapide și energice. Iată de ce selecționarea cosmonauților cu capacități psihice potrivite reprezintă o problemă delicată și complicată. Viitorul cosmonaut trebuie să fie capabil să se controleze la perfecție, să nu-și piardă inițiativa și dinamismul oricare ar fi factorul de excitație. Dar, se întreabă acad. Parin, poate fi formată, educată o asemenea stăpînire de sine?

Pentru determinarea pe Pămînt a caracteristicilor psihice ale omului, ar putea fi reproduse condițiile din Cosmos, ceea ce ar permite punerea în evidență a viitoarelor reacții și corijarea parțială a defectelor. Experiențele făcute, de pildă, cu surdo-camera, total izolată, au demonstrat că, cu timpul, nu numai organismul dar și psihicul se adaptează la noile condițiuni. O dată izolat, timpul pare că se scurge mai repede, ceea ce dovedește plasticitatea organismului și psihicului uman. La fel în cazul imponderabilității, reproducerea artificială, prin scufundare în apă: în timpul primelor zece zile se manifestă factorii negativi — scăderea tensiunii arteriale, tulburări metabolice, scăderea tonusului muscular, tulburări în coordonarea mișcărilor. Apar dureri în regiunea rinichilor și gîtului, ba chiar și tulburări mintale. Ulterior, starea subiectului se ameliorează. Dar imersiunea este departe de a crea condiții identice cu zborul cosmic.

Cu prilejul Congresului internațional al psihologilor, care s-a desfășurat la Moscova, savanții americani au furnizat câteva amănunte interesante cu privire la experiențele lor de selecționare a candidaților astronauți. Subiecții, în vîrstă de 18—40 de ani, au fost izolați complet timp de 8—72 ore. După experiență s-a constatat că 56 la sută fuseseră greu afectați de izolare, 90 la sută pierduseră noțiunea timpului și majoritatea visaseră colorat sau văzuseră obiecte deformate! Sensibilitatea auditivă crescuse, dar cea la durere se micșorase, reflexele galvanice deveniseră mai puternice, iar în curenții biologici ai creierului au fost relevate diferențe individuale importante. Nici unul din subiecți n-a scăzut în greutate.

O altă problemă care interesează mult pe psihologi este rolul autosugestiei. Experiențe interesante au fost întreprinse în Uniunea Sovietică pentru educarea capacității de autosugestie. Astfel, 40 din 50 de subiecți au învățat să-și accentueze sau atenuze funcțiile fiziologice, să înlăture senzația de durere, să adoarmă rapid și să se scoale la momentul dorit. La catedra de psihiatrie a institutului de medicină din Karaganda este practică și o metodă deosebită de autosugestie, antrenamentul autogen, constînd dintr-o relaxare și o serie de exerciții menite să educe subiectul cum să acționeze asupra unor procese fiziologice care scapă controlului conștiinței. După antrenamentul autogen, 40 din 50 de subiecți au reușit în numai cîteva secunde să-și schimbe temperatura brațului, să-și accentueze pulsul de la 68 la 144 de bătăi pe minut sau să-l scadă la 46 de bătăi, să se scufunde într-o stare anestezică în care să nu simtă durere etc.

Cercetările întreprinse în domeniul psihologiei spațiale, ramură nouă și deosebit de importantă a științei, sînt realizate de savanți de cele mai diferite specialități care pun la punct metode originale, minuțios elaborate, menite să ajute la studierea comportamentului omului în condițiile cosmice.

BIOCHIMIE

Veninul fără venin

Din cele 2500 de specii de șerpi cunoscute astăzi numai 410 sînt veninoase. Arma șerpilor sînt dinții prevăzuți cu un canal prin care se scurge veninul produs de o glandă situată în cerul gurii. Glanda conține o cantitate mică de venin, circa 30 mg la viperă și pînă la 200 mg la cobră. Dar această cantitate este suficientă pentru a omori cîteva zeci de mii de cobai. Veninul nu atacă însă în mod egal. Aceeași doză de venin de cobră poate omori 25 de ciîni sau 60 de cai sau 300 000 de porumbei.

Puterea pe care o are pînă și o infimă picătură de venin de șarpe a dat naștere din vremuri vechi la tot felul de legende despre niște însușiri miraculoase ale tiritorului cu solzi. Pe de altă parte, omul, deși terORIZAT de această putere, a căutat să o stăpînească în folosul lui. Așa se face că în scrierile lui Pliniu cel Bătrîn și ale altor autori romani, greci, arabi și chinezi, întîlnim o sumedenie de leacuri preparate din diferite părți ale corpului șarpelui. În Evul Mediu, „mixture de viperă” era cunoscută ca mijloc de tratare a ciumei. Astăzi, veninul de șarpe este obiect de studiu pentru numeroase ramuri ale științei între care biochimia, zoologia, medicina etc. Pe lîngă însușirile de mult cunoscute, s-au dezvoltat în ultima vreme altele noi. În venin s-a descoperit un mare număr de substanțe biologice active, necunoscute pînă acum, care s-au dovedit foarte utile în obținerea fermenților puri, în studierea structurii proteinelor și fabricarea medicamentelor.

Multă vreme compoziția și proprietățile veninului de șarpe au fost pentru oamenii de știință o enigmă. Este adevărat că e mult de cînd au aflat că veninul șerpilor din familia Elapidae și al șerpilor de mare acționează asupra sistemului nervos provocînd paraliză progresivă, în timp ce veninul viperelor atacă mai ales pereții vaselor sangvine, singele și țesuturile moi din zona mușcăturii. Dar multă vreme nu s-a știut care din componentele veninului poartă răspunderea pentru aceste „fapte”, care este natura lor chimică și mecanismul intim de acționare asupra organismului omenesc. Compoziția veninului de șarpe s-a dovedit atît de complexă, încît numai metodele moderne ale chimiei i-au putut veni de hac.

Astăzi, specialiștii pot afirma că elementele active ale veninurilor sînt compuși aminoacizi (proteine și peptide) cu însușiri de fermenți. Folosind metode complexe de fracționare în etape a proteinelor, oamenii de știință au izbutit să le determine constantele fi-

zico-chimice, toxicitatea etc. Aceste cercetări au arătat că în compoziția veninului de șarpe intră un număr de fermenți cu putere mare de acțiune, printre care nu e de loc ușor să găsești purtătoarea toxinelor. Dar perseverența savanților a biruit în cele din urmă și această dificultate. A fost descoperită mai întîi o polipeptidă, principala toxină din veninul de cobră. S-au descoperit apoi elementele purtătoare de toxine din veninul viperelor și al șerpilor cu clopoței. Un grup de cercetători japonezi au obținut un ferment purificat care, izolat, s-a dovedit de 2—3 ori mai toxic decît veninul global cu toate celelalte componente ale sale. Prin eliminarea sau neutralizarea acestor

Sursă de venin

tui ferment s-a obținut un venin netoxic.

În ultimii ani datele acestei experiențe și-au găsit confirmarea și în cercetările altor savanți care au studiat veninul unor reprezentanți locali ai viperelor și șerpilor cu clopoței. Rezultate similare a obținut în experiențele cu venin de viperă asiatică prof. A.G. Bannikov. Trebuie să precizăm însă că fermenții nu au fost identificați în întregime pînă în clipa de față, dar apartenența lor la grupul proteinazelor nu mai stîrnește îndoieli.

Eliminîndu-se toxinele pe care le conține, veninul de șarpe este în zilele noastre folosit pe scară largă în medicină.

OPTICĂ

Canalele nevăzute ale luminii

Evoluînd pe un traseu complicat între punctele imposibil (care ar putea fi numit la fel de bine rezervat pentru fanștii) și realizat, ideea științifică trece printr-o perioadă de incubație ce o pregătește pentru aplicarea în practică. În această perioadă se află acum fenomenul cu prozaica denumire de autocanalizarea razelor luminoase.

Cînd trece printr-un mediu oarecare — aer, apă sau altă substanță — raza luminoasă se dilată și formează, în etapa finală, o pată difuză. E un fenomen pe care oricine a avut prilejul să-l observe, urmărind drumul unei raze de soare scăpătată prin crăpătura storului. Studiîndu-l, G. Askarian, cercetător la Institutul „Lebedev” al Academiei de Științe a U.R.S.S., a descoperit că razele de mare intensitate sînt capabile să modifice însușirile mediului astfel încît să nu-și îrosească energia în timpul deplasării, să se autocanalizeze pe un fîgaș creat de ele însele. Askarian a numit efectul, descoperit de el în 1962, autofocalizarea razei.

Continuîndu-și observațiile, cercetătorul a ajuns la constatări aproape neverosimile. Calculînd, de exemplu, particularitățile interacțiunii dintre mediu și rază, care depînd de densitatea primului element și de intensitatea celui de al doilea, se pot găsi substanțe în care razele își creează cele mai potrivite canale de propagare fără pierderi sau altele, în care fasciculul luminos se adună într-un punct, concentrînd în el întreaga lui energie. Mai mult; calculul îngăduie plasarea acestui punct în locul dorit.

Știința

După cum se știe, optica a putut combate și pînă acum împrăștierea razelor cu ajutorul așa-numitului ghid de unde. S-a realizat pînă și canalizarea luminii prin intermediul unor fire subțiri, transparente: înaintînd de-a lungul axului firelor, razele suferă o reflexie interioară totală și întreaga lor energie rămîne înăuntrul firului. În felul acesta, raza luminoasă poate fi transmisă fără pierderi sensibile și nu neapărat pe o traiectorie rectilinie, ci și pe una sinuoasă. Dar ghidul de unde are și o seamă de inconveniente, în primul rînd, însăși existența firelor care trebuie trase pe distanțe mari sau trecute prin obstacole naturale, ca să nu mai vorbim de imposibilitatea de a aproviziona cu energie pe această cale aparatele de zbor.

Perspectiva de a transporta energia luminoasă prin autocanalizare, fără conducte sau fire și totodată fără pierderi, oferită de descoperirea lui Askarian, i-a interesat pe oamenii de știință din multe țări. Alături de specialiștii sovietici, cei americani au propus diferite metode de autofocalizare a razelor luminoase. Insuși Askarian a demonstrat recent că efectul autofocalizării e propriu nu numai radiației luminoase, ci și undelor ultra și hipersonice. Cînd perioada de incubație a noii idei va lua sfîrșit, efectul autofocalizării va pune la îndemîna practicienilor imense concentrații de energie, ușor transportabile la distanțe mari. Ghidurile invizibile de unde care vor străbate ionosfera vor ușura transmiterea informațiilor de pe un continent pe altul, făcînd-o independentă de capriciile meteorologice. Zborurile îndelungate fără escală, topirea ghețurilor, prevenirea cavității în lichide și o seamă de alte probleme teoretice și practice vor putea fi rezolvate o dată cu dirijarea undelor luminoase și sonore pe propriile lor canale nevăzute.

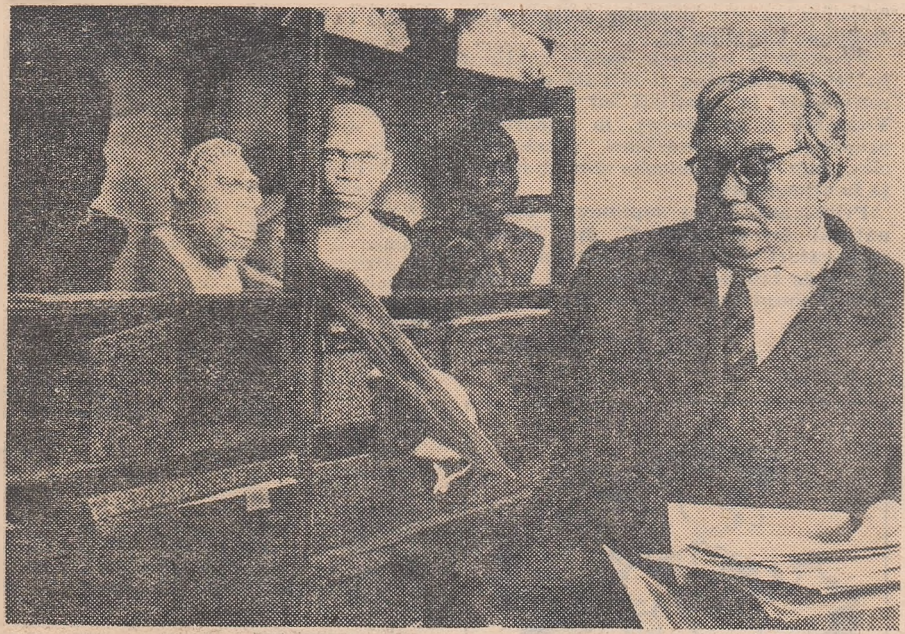
Auriu și aromat, fumul lichid e folosit în industria alimentară în calitate de conservant. El a fost obținut de Institutul de cercetări în industria cîrnii din U.R.S.S. din fumul rezultat prin arderea lemmului

ANTROPOLOGIE

Un Sherlock Holmes de azi și o enigmă de 11 secole

Despre Mihail Gherasimov am mai avut prilejul să vorbim. Este un om de știință și un artist care stăpânește la perfecție anatomia, etnologia, istoria și sculptura și care a uimit lumea cu reconstituirile lui antropologice. Dacă ne

Mihail Gherasimov în mijlocul reconstituirilor sale

ocupăm din nou de el, aceasta se datorește unui amplu articol apărut în ultimul număr al revistei franceze „Sciences et vie” sub semnătura lui Jacques Marsault.

De curând, Gherasimov a reușit să reconstituie un nou personaj, figura unui celebru poet tadjik, Abuabdule Djafar ibn Muhammad Rudaki. Dar, înainte de a descrie metoda folosită și greutățile întâmpinate până la obținerea rezultatului dorit, să menționăm o întâmplare petrecută în urmă cu ani. Pentru a verifica autenticitatea reconstituirilor sale, autoritățile judiciare din Moscova au fotografiat la morga Lefortovski o serie de cadavre. Apoi capetele, reduse la stare de craniu, au fost predate lui Gherasimov. După o vreme Gherasimov s-a prezentat cu rezultatul activității sale. Comisia în fața căreia a prezentat busturile pe care le realizase a rămas uimită de extraordinara asemănare cu fotografiile la care profesorul nu avusese acces. Reușita era totală și, din ziua aceea, Gherasimov s-a bucurat de o stimă și o încredere desăvârșită, încredințându-i-se misiunea să cerceteze mormintele trecutului îndepărtat și să reconstituie înfățișarea celor îngropați acolo.

Așa a luat ființă vestita galerie de figuri de ipsos în care pot fi întâlnite fel de fel de fizionomii, începând de la omul primitiv și pînă la celebre perso-

nalități ale istoriei. Deși are predecesori, Mihail Gherasimov este unicul antropolog din lume care a atins perfecțiunea în acest domeniu, singurul care a reușit să reunească în una și aceeași persoană priceperea omului de știință și măiestria sculptorului. Procedeleele folosite la identificarea rămășițelor pămîntești ale lui Rudaki sînt la fel de pasionante ca o anchetă a lui Sherlock Holmes. Dezorientat de contradicțiile istoricilor în ce privește amplasarea mormîntului ca și de diferite aspecte fizice descrise ale poetului care a trăit în urmă cu 1100 de ani, Gherasimov a hotărît să-i studieze versurile. După toți autorii, Rudaki, vestit în întreaga Asie Centrală, ar fi fost orb. Poeziile sale însă, în care culorile abundă, exclud posibilitatea unui autor orb din naștere. În consecință, Gherasimov a emis o primă ipoteză: trebuie să fie vorba de un om care a orbit într-o anumită împrejurare, la o vîrstă destul de înaintată. Prin urmare, rămășițele lui trebuie să fi păstrat urmele pe care, de obicei, le lasă adaptarea la situația de nevăzător.

Cercetările au continuat. În „Oda bătrîneții”, Gherasimov a mai găsit o indicație: poetul se plînge că și-a pierdut dinții folosind un termen deosebit rare, în traducere, înseamnă „simultan”. O informație deosebit de prețioasă, căci pierderea danturii în același timp e un caz extrem de rar, uzura uniformă a alveolelor putînd constitui aici o dovadă peremptorie. Pînă la urmă, omul de știință sovietic a reușit să stabilească zece indicii care să permită o oarecare autentificare a persoanei.

Așa a început „expediția Rudaki”. Orientîndu-se după cronici, profesorul s-a deplasat la Pianrud, satul natal al poetului, cățărînd pe culmile stîncose ale Tadjikistanului și nu într-una din celelalte douăzeci și patru de localități care-și dispută onorarea de a-l fi avut cetățean. La Pianrud, Gherasimov a putut constata că, în studa secolelor scurse, amintirea lui Rudaki era încă vie. Informîndu-se, a aflat că mormîntul, deși neidentificat, s-ar afla în cimitirul satului. Trebuia folosită și acum deducția. Cum e și firesc, locul de veci al unui om atît de vestit trebuia să fi fost deosebit de altele. Într-adevăr, în ciuda aglomerării, o porțiune pătrată cu latura de trei metri, păstrînd vag urmele unei construcții impunătoare,

continua să rămînă nefolosită. Emoționat, Gherasimov a dat dispoziții să se sape în locul unde, potrivit ritului musulman, trebuia să se afle capul. Și într-adevăr, a dat peste el: era un craniu cu maxilarele complet lipsite de dinți. Lungul și minușiosul examen care a urmat a dovedit că există foarte multe probabilități ca osemintele descoperite să fie ale lui Rudaki: un om în vîrstă de 70 de ani, care și-a pierdut dantura „simultan” și care a orbit în jurul vîrstei de 60 de ani, în urma unor violențe ale căror urme sînt vizibile pe orbite. Dovada că orbirea a survenit la această vîrstă este oferită și de unele deformări ale scheletului, deosebit de grăitoare pentru specialiști.

Ținînd seamă de toate aceste mărturii anatomice, de amplasarea mormîntului, de tradițiile satului și de faptul că scheletul aparține rasei tadjice, Gherasimov n-a mai ezitat și a trecut la reconstituire. Sub degetele lui îndemnatice craniul și-a recăpătut trăsăturile din timpul vieții, fața și-a reluat expresia, personalitatea. Pentru barba caracteristică epocii au fost folosite miniaturile persane, iar gura a fost mulată cu buzele întredeschise ca și cum ar fi pe cale să declame, ca odinioară, vestitele versuri.

Așa a „refnviat”, după un mileniu și mai bine, neuitatul bard Abuabdule Djafar ibn Muhammad Rudaki.

HIDROLOGIE

Mări dulci sub deșerturi

Pe la începutul secolului nostru, călătorul care descoperea un lac oricît de mic era socotit un om norocos. Cît de norocos trebuie să fie savantul sovietic U. M. Ahmedsafin, descoperitorul a peste 60 de mări! Rezervele de apă potabilă și cu salinitate redusă cuprinse în ele sînt de 5,5 trilioane de metri cubi. Această cantitate ar umple 17

nosticare a bazinelor cu apă subterană, a cărei începuturi au fost puse în deceniile aș patrulea și al cincilea ale secolului nostru, a atins în zilele noastre o precizie matematică. E suficient să spunem că din 250 de sonde săpate în Kizil Kumî, unde calculele teoretice indicau existența unor bazine subterane, 245 au dat de apă iar în zona Moifun-

Sub aceste nisipuri se ascund „mările dulci”

mări asemenea celei de Azov sau 100 lacuri de acumulare de mărimea celui de la Kuibîșev. Ahmedsafin nu a străbătut lumea în lung și în lat și nu a trecut ecuatorul: mările cu apă potabilă descoperite de el sînt toate în patria sa, pe teritoriul Kazahstanului, în regiuni de deșert și semideșert, care milenii de-a rîndul au fost bîntuite de secetă. Apele lor sînt adevărate bazine arteziene, adică își au izvorul la mari adîncimi. Dar cum de s-a adunat tocmai în deșert o cantitate atît de mare de apă, care pe deasupra este și potabilă?

Existența unor mări cu apă dulce în vecinătatea lacurilor sărate, într-un sol sărătos unde apa provenită din precipitații devine în scurt timp sărată, a fost bănuită cu mulți ani în urmă de U. Ahmedsafin. Mergînd mai departe de presupunerile el a arătat că apa acestor bazine ar proveni din izvoare ascunse sub pămînt la adîncimi de cîteva sute de metri. Cînd a intrat mai tîrziu în posesia hărților hidrogeologice ale acestor regiuni, tînărul cercetător a adunat nenumărate argumente în favoarea ipotezei sale. Studiind structura geologică a teritoriului, i-a reținut atenția îndeosebi faptul că straturile pe care le bănuia vinovate de transportarea apei arteziene se întindeau, sub pămînt, pe multe sute de kilometri dinspre munți spre zona deșertului. Prin urmare, și-a spus cercetătorul, apa ajunge în subsolul acestei zone primăvara cînd se topește zăpada în munți. Din zona premuntoasă, unde straturile purtătoare de apă sînt dispuse aproape de suprafață, apa se varsă în niște canale subterane și curge în plan înclinat pentru a se aduna în presupusele mări. Procesul de umplere a rezervoarelor subterane durează, probabil, de milenii. Ceea ce înseamnă că sub pămîntul însetat al deșertului ar trebui să se ascundă uriașe bazine de apă...

Ahmedsafin și-a verificat ipoteza cu tot felul de metode: a determinat debitul apelor care se adună din munți în perioada revărsărilor, a calculat cantitatea de apă dusă de riuri și pîrîuri din zona premontană. Din aceste calcule a rezultat că dispar fără urmă milioane de metri cubi de apă, care nu s-ar putea evapora într-un răstimp scurt. Ele nu îmbibă nici solul, căci acesta ar fi devenit de mult mlăștinos. Așa că apa trebuia căutată numai sub pămînt, în straturile bune conducătoare.

Ufa Ahmedsafin a emis această ipoteză la începutul carierei sale de hidrogeolog, cînd a efectuat și calculele pentru verificarea ipotezei. De atunci s-au scurs mai bine de 20 de ani, timp în care deșertul a fost bătut de zeci de expediții hidrogeologice ale institutului condus de el. Metoda de pro-

kumî pronosticurile s-au adevărit 100 la sută. Apa mărilor subterane alimentează azi multe orașe ale Kazahstanului între care Alma-Ata, Cimkent, Djambul, Kentau, Djezkazgan, Aktiubinsk, Semipalatinsk. Dar rezervele lor sînt departe de a fi epuizate. Calculele hidrogeologilor au arătat că bazinele arteziene subterane ale Kazahstanului pot furniza la fiecare secundă pînă la 2.000 metri cubi de apă potabilă și cu o salinitate redusă.

Față de alte izvoare de apă potabilă mările dulci ale Kazahstanului au avantajul că nu conțin nici pești, nici plante, și nu influențează în nici un fel clima regiunii respective. Prin urmare, de pe urma folosirii lor nu vor avea de suferit vreo ramură a economiei și nici natura. Dimpotrivă, pentru Kazahstan care suferă din cauza lipsei de apă, mările subterane sînt un adevărat elixir.

MÉTROLOGIE

Grade și carate

Desigur că pînă acum nimeni nu s-a gîndit să folosească prețiosul diamant ca termometru. Recent însă s-a elaborat un nou sistem de măsurare a temperaturilor, în care principalul element îl constituie un diamant sintetic.

Este vorba de un termistor, cu un principiu de funcționare analog celui al aparatelor fabricate înaintea lui. În diamant se recurge pentru prima oară, în urma succeselor obținute în sinteza acestei pietre.

Pentru o astfel de aplicație, diamantul prezintă numeroase avantaje printre care o conductibilitate foarte bună, rezistență la coroziune, care oferă o excelență stabilitate a măsurătorilor. Dispozitivul este foarte mic, de unde și rapiditatea reacției. În fine, el permite măsurători fără discontinuitate cuprinse între -200°C și +650°C. În afara cercetărilor spațiale, noul și originalul instrument de măsurare a temperaturii va fi util și industriei.

Dacă oamenii de știință vor continua să meargă pe această linie s-ar putea ca, în curînd, temperaturile să nu mai fie măsurate în grade, ci în... carate!

Gimnastică medicală într-o policlinică din Moscova

DE VORBĂ CU PĂRINȚII

Copilul meu este „slab“...

A constata că un copil este slab sau „debil“, cum se mai spune, este cu mult mai dificil decât de a-i diagnostica starea de obezitate. Pe un copil gras îl „vezi cu ochii“ și chiar mamele care confundă grăsimea cu vigoarea și sănătatea sint nevoite să recunoască că odrasla lor are proporții prea mari. Mai greu e să definești, în unele cazuri, debilitatea fizică a copiilor. Unii din ei sint slabi, pentru că stratul de grăsime de sub piele este foarte redus, dar au o musculatură bine dezvoltată, sint viguroși, dinamici, sănătoși, rezistenți la boli infecto-contagioase. Mama se plinge că Tolea este „slab“ dar puștiul este vioi, ager și nu a făcut măcar un guturai, de nu mai știi cît timp. Firește că nu vom putea spune despre asemenea copii că sint „debili“ și că nu le vom aplica nici un tratament de „îngrășare“, chiar dacă greutatea lor este, teoretic, la limita inferioară a normalului.

Slab în adevărată accepție a cuvîntului este copilul care are o greutate mai mică cu peste 15% față de minimul normal al greutății. Este bine ca mama să păstreze un tabel al creșterilor staturale și ponderale pe an de vîrstă și să compare greutatea copilului cu cele prevăzute în acest tabel. Copilul care are o greutate mai mică decât cea normală, o musculatură insuficient dezvoltată, stratul de grăsime aproape dispărut, fața palidă, obosită, ochii încercănati și este în general puțin activ, poate fi diagnosticat drept un copil „debil“.

Dar cum să „îngrășăm“ un asemenea copil, care — o știu bine mamele — de obicei nu are poftă de mîncare, este mofturos, plîngăcios, într-un cuvînt — este un puști „imposibil“? Regimul lui alimentar este mult mai greu de întocmit decât cel pentru copiii obezi, pentru că și cauzele stării lui sint mult mai complexe. Vom avea grijă să-i asigurăm o dietă hipercalorică, bine echilibrată și cu un supliment de calorii pînă la 50%. Pentru a ajuta la regenerarea țesuturilor, mesele vor fi bogate în proteine, substanțe mai digeste și mai ușor asimilabile (carne, ouă etc.). Elementul dominant al regimului îl vor constitui însă glucidele, care se asimilează ușor și se transformă în organism în grăsimi. La acestea se vor adăuga în cantități mari vitamine, în special C și complex B. Alimentele, preparate cît mai gustoase, condimentate și sărate vor fi administrate în mese fracționate, cam 5—6 prinzuri pe zi.

Dacă dietoterapia singură nu izbuște să readucă la normal greutatea copilului, (dacă acesta e ceva mai mare) medicul îi poate face o cură de insulină, hormon care mărește senzația de foame, reține apa, stimulează transformarea glucidelor în grăsimi și contribuie la fixarea proteinelor în țesuturi. Cura începe de obicei printr-o injecție de 2 unități insulină, cu 15—30 de minute înaintea meselor de prînz și de seară, crescînd progresiv cu cîte o unitate, pînă la 10. Vom avea grijă ca mesele ce vor urma injecțiilor cu insulină să fie mai bogate în glucide. În locul insulinei se mai recomandă și un alt procedeu eficace, care constă în a-i da dimineața copilului, pe nemincate, 10—15 bucăți de zahăr.

Dr. R. Irinov

LA ÎNTREBARILE CITITORILOR

Spondilita și spondiloza

Iată două afecțiuni de natură reumatică foarte „la modă“ în ultimul timp. Bolile au denumire și simptome asemănătoare, deosebindu-se doar prin mecanismul lor patogen. Astfel, spondilita constă în localizarea reumatismului la toate articulațiile coloanei vertebrale, afecțiunea avînd un caracter inflamator. Spondiloza poate căpăta diferite localizări pe coloană (cervicală, dorsală, lombară), fiind o afecțiune cu caracter predominant degenerativ.

Spondilita este mai ales o boală a vîrstei tinere, fiind mai frecventă la bărbații între 30—40 de ani și foarte rară la femei. Spondiloza apare mai ales după vîrsta de 40 de ani, la ambele sexe.

În general, durerea este simptomul care determină pe bolnav să se prezinte medicului. La radiografie, în spondilită se poate vedea sudarea unor vertebre și rarefierea țesutului osos (osteoporoză). Simptomul radiologic caracteristic spondilozei este apariția unor excrescențe ale marginilor vertebrelor, care iau forma de „ciocuri“

Pentru prevenirea spondilitei și spon-

dilozei se vor evita condițiile care favorizează aceste boli: umezeala și frigul, traumatismele coloanei vertebrale, pozițiile vicioase. Se vor asana din timp focarele de infecție care se găsesc la rădăcina unor dinți, în amigdale, urechi, sinusurile feței, vezica biliară, apendice: toate acestea pot produce la distanță manifestări reumatice. Se vor preveni bolile infecțioase prin vaccinare efectuate la timp. Se va mări rezistența organismului prin călire sistematică în aer liber, apă și soare, prin exerciții de cultură fizică, alimentație rațională, evitarea abuzului de alcool și tutun.

O dată apărută spondilita sau spondiloza, trebuie evitată agravarea procesului printr-un tratament judicios prescris de medicul specialist. Cum terapeutică variază de la caz la caz, se va evita aplicarea unor „rețete“ neindividualizate.

Dr. A. Semaško

TEMĂ DE SEZON

Avitaminoza C

O dată cu venirea primăverii se pot manifesta primele simptome ale regimului alimentar sărac în vitamină C din timpul iernii.

Clinicianul rus Pașutin a fost primul care a studiat și concretizat vederea contemporane în privința avitaminozei C.

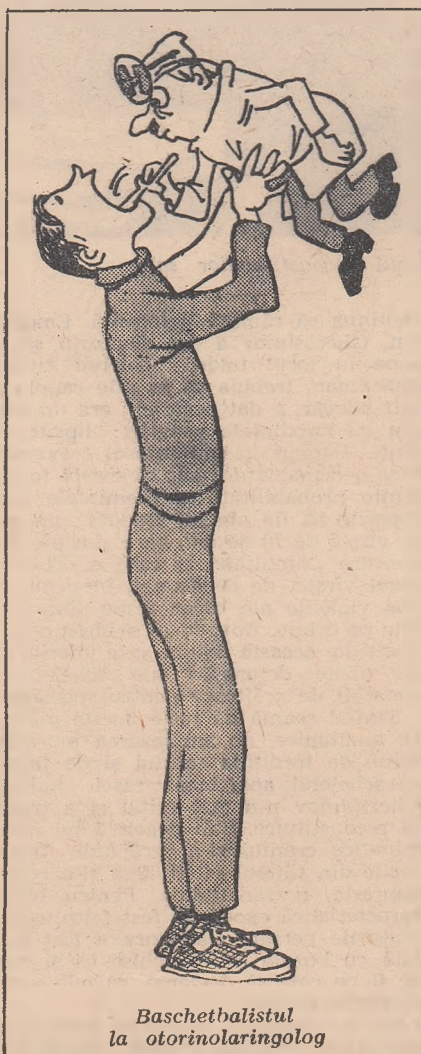
Simptomele acestei avitaminoze, în formă ușoară sau incipientă, sint caracteristice: indispoziție, senzație de oboseală, somnolență, leprizare generală și psihică. În forme mai avansate pot apărea și mici hemoragii (gingivale, peteșii pe pielea etc.), ca în scorbut.

Pentru prevenirea avitaminozei C, se vor lua măsuri încă în timpul iernii pentru asigurarea unui aport normal în această vitamină. Pentru păstrarea vitaminei C, legumele trebuie cufundate în apă fierbinte; prin aceasta se asigură un contact minim cu oxigenul. De asemenea, este indicat să se întrebuițeze pentru hrană și apa în care au fiert legumele. Se va evita folosirea vaselor nespoite (cuprul descompune vitamina C).

Fructele și legumele uscate conțin o parte din vitamina C inițială și vor fi consumate în cantități cît mai mari. Vitamină C se găsește, în importanță proporții, și în murături, varză, măcieș, care vor fi folosite din abundență în alimentație.

Primăvara se va suplimenta aportul natural de vitamină C din legume, zarzavaturi, fructe, cu vitamină C sub formă de tablete, mai ales cînd se manifestă simptome de avitaminoză.

Dr. I. I. Morcinis

Baschetbalistul la otorinolaringolog

Poșta medicului

CIUCIURA M. — București: Într-adevăr medicamentul menționat este contraindicat în boala ulceroasă. Puteți încerca o cură de Griseofulvină — 2—4 comprimate (de 0,25 g) pe zi în 3 prize. Ca tratament balnear: Băile Herculane, dacă nu există un puseu acut și dacă analizele (VSH, fibrinogen etc.) sint normale.

ILIE ION, GÖNCZY VASILE — Brăila: Am publicat și vom mai publica materiale despre exerciții cu haltere și extensoare. Consultați și diversele cărți și broșuri existente în librării, pe aceste teme.

ALBEANU VICTORIA — Reșița: Afecțiunea dv. este într-adevăr foarte rebelă la tratament. Este greu de admis o componentă psihogenă, dar nu este exclusă una alergică. Vă recomandăm un tratament cu Superprednol 8 compr./zi repartizate în 3 prize egale, ca doză de atac și 1—4 compr./zi în 3 prize egale ca doză de întreținere, sub supraveghere medicală. În același timp Griseofulvină 4 compr./zi (de 0,25 g) iar local badijonări cu glicerina boraxată 20 la sută de 5—6 ori pe zi.

VIVIANA — București: Vă mulțumim pentru aprecieri. Sfatul nostru sincer este să vă internați copilul într-o clinică medicală. Situația lui este într-adevăr îngrijorătoare, dar nu disperată și un tratament rațional îl va reechilibra.

VANKA — Sulița: 1) Ne-ar fi interesat vîrsta dv., tratamentul „coșurilor“ fiind legat de funcția glandelor endocrine care trebuie corectată, dacă este cazul. Local: Rp. Trietanolamină 8 g + Borax 2 g + Glicerina 5 g + Spiritus vini 25 g + Aqua dest. 60 g. D.S. ext. pentru tamponare zilnic. Pentru noapte: Rp. Ac. acetic diluat (10%) 3 g + Glicerina 5 g + Talc 14 g. D.S. ext.: se va lăsa noaptea. O cură de drojdie de bere proaspătă sau B Complex — 6 drajeuri pe zi — va completa tratamentul. 2) La orice oficiu Centrofarm. 3) Utilizați următoarea pudră: Rp. Acid salicilic 3 g + Ac. boric 5 g + Ac. tanic 5 g + Aluminii 2 g + Talc 85 g D.S. ext. local.

MUNTEANU MARIA — Suceava: 1) Ar trebui să-i faceți un examen complex fiului dv. În caz că are vegetații adenoidale sau o hipertrofiie amigdaliană, vă recomandăm să-l operați neapărat. 2) Tratamentul care se adresează sferei neuropsihice trebuie mult timp continuat. Puteți adăuga la medicamentele prescrise Remineron 3 lingurițe pe zi + Hecogen 3 lingurițe pe zi + Multiglutin 1 fiolă pe zi (de băut) — 20 zile lunar. În caz de eșec, e necesar un consult la Clinica de neuropsihiatrie infantilă din Iași.

F. TOMESCU — Craiova: Autorul articolului e de părere că la dv. este vorba de extrasistole funcționale în legătură cu menopauza. Electrocardiograma confirmă de altfel acest lucru. Pe lângă Napoton, veți lua la nevoie; Rp. Chinin bromhidric 0,05 g + Fenobarbital 0,02 + Extr. beladona 0,015 + Papaverin clorh. 0,03 + Extr. valeriană 0,05 + Lactoza 0,10 g, pentru un cașet no. xxx. as. D. S. int. 1—3 pe zi.

GREȘKO — Arad: În boala lui Parkinson, pe lângă tratamentele medicale, pe care cum se vede le-ați epuizat, se fac în ultimul timp și intervenții chirurgicale cu efecte foarte bune. Adresați-vă în acest sens unei clinici de neurochirurgie.

E. C. — Birsănești (Botoșani): 1) Intervenția chirurgicală este singura soluție posibilă și ea trebuie făcută cît mai curînd. 2) Cauza? Dacă s-ar cunoaște, nici o tumoare n-ar mai fi o problemă!

N. DANA — Corabia: 1) Nu sint tulburări de natură reumatică, ci mai degrabă fenomene neurocirculatorii. Vă recomandăm vitamina PP începînd cu 1/2 tabl. la mese, crescînd zilnic cu 1/2 tabl. pînă la o doză de întreținere de 3 tabl./zi asociate cu Ascorutin 3 tabl./zi și Napoton 2 drajeuri/zi. 2) Pentru spondiloza: Fenilbutazonă 3 drajeuri/zi, 7 zile pe lună. Superprednol 20 mg/zi (4 compr.) — 1 lună. Gerovital H 3, injecții, cure periodice, conform indicațiilor din prospect, ultraviolete-eritem, curenti diadinamici. Cure balneare la Amara, Victoria, Herculane.

(Continuare în pag 11-a)

CAMERUN

36 de triburi
și 100 de dialecte

În preajma orașului Yaoundé, capitala Camerunului, se înalță un masiv splendid — Mont Phoebé, muntele frumuseții. De când există, el oferă locuitorilor momești de zăpușeala apăsătoare răcoare, aer proaspăt și o admirabilă perspectivă asupra orașului lor. Văzut de sus, Yaoundé pare aproape miniatural, dar nu pentru că muntele ar fi prea înalt ci pentru că construcțiile din oraș, în genere joase, sînt înecate într-o vegetație luxuriantă.

Pe coama muntelui se află un restaurant, socotit cel mai frumos din țară. Clădirea, amenajată în stil african de specialiști din tribul bamileke, are un hol foarte original; un perete este înlocuit de o stîncă naturală, cu o peșteră străveche săpată în ea, iar un altul lipsește complet. Terasa e suspendată deasupra unei prăpastii amețitoare. De pe acoperișul împletit din frunze de palmier atîrnă liane ca niște franjuri, pereții sînt străpuși de crengi de copaci iar în ungherele cufundate în semiobscuritate sînt așezate sculpturi, măști etc.

Specialitatea casei este, se pare, crevetă. Se spune că numele țării ar proveni de la acest răcușor decapod. Și iată cum. În secolul XV, cînd au debarcat pe țărmul Atlanticului, portughezii au fost surprinși de sumedenia de crevete care mișunau într-un riu din apropiere. **Rio dos camarões**, riul crevetelor — au exclamat ei. Camerun. Și așa se numește țara de atunci. Cursul mijlociu al riului Vuri, căci despre el este vorba, e o împărăție a insulelor; în labirintul întortocheat al afluenților săi, nici pescarii de prin partea locului nu se încumetă întotdeauna să pătrundă cu pirogile. Fluxul și refluxul schimbă mereu contururile malurilor și le transformă în smîrcuri, în care te poți așeza și chiar îneca înainte de a scoate măcar un strigăt de ajutor.

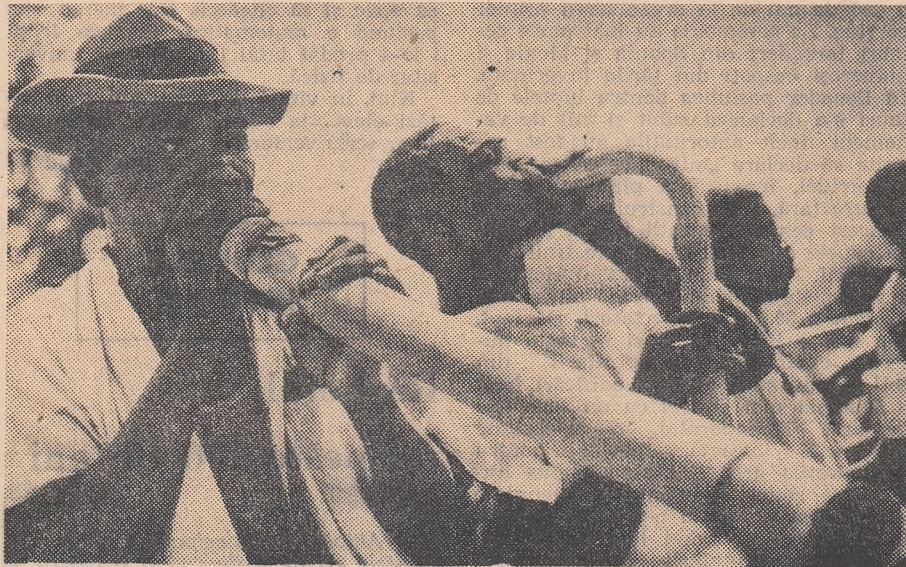
Camerunul este supranumit „Africa în miniatură”, pentru că, în limitele teritoriului său de 474.945 kilometri pătrați, se găsesc aproape toate formele de relief și tipurile de vegetație de pe continent, de la jungla virgină la semi-deșerturi și de la cîmpii joase la platouri muntoase cu înălțimi ajungînd pînă la 4.070 de metri — în masivul vulcanic Camerun. Acesta străbate țara de la est la vest și se sfîrșește chiar lîngă ocean, acolo unde țărmul african face o cotitură formînd Golful Guineei. Numai foarte rar, însă, vulcanul poate fi admirat în toată splendoarea lui, căci în preajma piscurilor sale se dă o continuă bătălie aeriană între briza oceanului și un vînt torid, secetos — harmatanul — care aduce cu el din Sahara o piclă îmbibată de praf; chiar în zilele senine ea învăluie muntele într-o perdea de nepătruns. Cînd plouă — și plouă des fiind regiunea cu cel mai ridicat procent de umiditate din Africa — asupra pămîntului se revărsă adevărate torențe de apă. Cînd, în cele din urmă, ploile torențiale încetează, temperatura scade brusc și crestele vulcanului se acoperă de zăpadă.

Jungla tropicală ocupă o treime din suprafața țării și se contopește cu pădurile virgine din Congo. Copaci înverzîți, cu coroane bogate, îmbrăcați într-o rețea deasă de liane, își proptesc parcă virfurile în țării, iar pe trunchiurile lor gigantice se pitulează buchete

de orhidee violete, roz și albe... Tăcută în timpul nopții, jungla se însuflețește ziua, începe să prindă viață, să răsune de glasurile miilor de vietuitoare care plutesc în văzduh, zboară din creangă în creangă, aleargă prin hățșuri sau se tirăsc pe pămîntul umed, unde nu pătrunde nici o rază de soare.

Dacă ai ghinionul să calci pe un furnicar, ești asaltat imediat de niște insecte negre, care-ți înfig în piele mandibule tari ca fierul și te ciupecesc pricinuindu-ți usturimi și arsuri puternice. În grupuri mici, furnicile nu sînt prea periculoase, în schimb în coloane fao adevărate prăpăduri. Furnicile nomade sînt o calamitate. Din calea lor fug pînă și cele mai feroce sălbăticiuni. Oamenii se ascund și ei, punînd la adăpost vittele și proviziile de alimente, căci cu furnicile dezlănțuite nu te poți bate. Pe unde trec devorează tot ce întîlnesc, lăsînd în urmă numai oase.

În Camerun există 36 de triburi care vorbesc peste o sută de dialecte. Popu-

La o serbare populară își dă contribuția și orchestra de instrumente tradiționale

lația este alcătuită din negrii bantu și sudanezi. Grupul de triburi bantu, cel mai numeros — constituind peste jumătate din locuitorii țării — este răspîndit în special în junglă; membrii lui cultivă cacao, se îndeletnicesc cu vîntoarea și pescuitul și respectă cu sfințenie vechile tradiții și obiceiuri. Bărbații bogăți se pot căsători de foarte multe ori. Se cunosc cazuri cînd unii dintre ei au cîte patruzeci de soții și pînă la o sută de copii. În general, soțiile se împacă bine între ele. Fiecare are atribuții strict delimitate în gospodărie. Prin partea locului există obiceiul că, dacă doi bărbați sînt prieteni, copiii lor cresc de mici împreună. Într-o familie care are un băiat, bunăoară, vine de la o vîrstă fragedă fetița unui prieten, iar cînd fata împlinește 15—16 ani se mărită cu băiatul respectiv. E o căsătorie bazată pe legături de prietenie. Dar există și altele, determinate de criterii materiale. În acest caz, tînărul trebuie să ofere daruri: baticuri, cercei, găini, pește, cacao etc. nu numai părinților fetei, ci și fraților și surorilor ei, precum și unchilor și mătușilor.

În nordul țării locuiește populația fulbe, care poate fi ușor recunoscută după părul cu fir drept și pielea roșie-țică, ceea ce denotă că a venit din Guinea. Tribul fulbe s-a stabilit în Camerun doar de vreo sută-două de ani, alungînd în munți pe băștinașii numiți kirzi. Regiunile sudică și centrală sînt locuite de tribul bulu, iar cea răsăriteană de bamileke. Populația douala, de pe coasta oceanului, este răspîndită de fapt în toată Africa, atîngînd cifra totală de 40 de milioane.

Aproape toți turiștii străini se interesează de pigmeii care s-au retras în păduri, ducînd o viață complet izolată. Se spune că odinioară pigmeii ar fi locuit în peșteri, chiar lîngă Yaoundé. Dar ei au fost alungați de acolo de alte triburi. Acum, în Camerun trăiesc triburile de pigmei babinga și bakola — în total zece mii de persoane — în păduri mlăștinoase, alcătuite în special din arbori de mangrove cu rădăcini aeriene, care coboară de pe trunchiuri în apă. Coroanele lor sînt atît de compacte încît soarele nu pătrunde niciodată printre ele. Arborii de mangrove

formează un zid natural care multă vreme a apărut Camerunul de invaziile dinspre mare. În afară de asta musafirii nepoftiți erau alungați și de musca țete, care trăiește în preajma coastelor Atlanticului.

...În 1887, pe locul unde se află astăzi Yaoundé, capitala țării, a luat ființă un centru de cercetări în jurul căruia s-au grupat vreo 20 de colibe africane. În 1901, pe o colină din preajmă a fost construită o biserică catolică, iar pe o alta s-a înălțat palatul unuia din cei mai puternici conducători de triburi din acea perioadă — Atagana. Orașul a început însă să capete oarecare dezvoltare abia la sfîrșitul deceniului al treilea, după construirea unei linii ferate care face legătura cu Douala.

Yaoundé cunoaște un avînt rapid de șase ani, după ce s-a instalat acolo guvernul Republicii Federative Camerun, stat independent. În acest răstimp, populația a crescut de două ori și jumătate, ajungînd la peste o sută de mii de locuitori. La Yaoundé se află Banca centrală și Societatea generală a băneșilor din Camerun. Orașul, așezat în centrul țării, este străbătut de drumuri comerciale. Mărfurile sosite pe calea ferată sînt încărcate apoi în mașini și transportate în restul țării, precum și în Republica Central-Africană și în Republica Ciad. Astfel, Yaoundé a devenit un mare centru comercial.

Camerunezii spun că țara lor este bogată, ceea ce e un adevăr. Ei afirmă că exportă o mare cantitate de cafea, mii de tone de lemn roșu și negru, că păduri ea la ei nu mai există decît în

FRANȚA

Cei trei trandafiri
ai orașului Grenoble

Pe stema orașului Grenoble sînt imaginați trei trandafiri. Potrivit legendei, cîndva, în această regiune a Franței, s-au unificat trei arhiepiscopate. Evenimentul a fost se pare, atît de important, încît s-a hotărît să fie consemnat pe stema capitalei Alpilor francezi. Dar vremurile se schimbă. Acum locuitorii din Grenoble afirmă că cei trei trandafiri simbolizează învățămîntul, industria și turismul — trei trăsături caracteristice ale activității desfășurate în limitele orașului, în care fiecare stradă se propteste în munți, cum spun chiar francezii.

Piscurile maieostoase ale Alpilor și versantele abrupte ale masivului calcaros Vercors domină valea riului Isère, în care este așezat Grenoble. Orașul pare strîns din toate părțile de niște imense aglomerații de piatră. La rîndul lor, de-a lungul veacurilor, constructorii au depus și ei eforturi ca să confere localității o înfățișare originală. În partea veche, de pe malul sting al riului, se păstrează multe monumente ridicate în urmă cu veacuri, printre care o catedrală datînd din secolele XII—XIII, biserică medievală, un hotel din secolul XVI etc. De aceea, vizitatorii nu-l ocolesc, turismul ocupînd un loc de frunte în calculele celor care alcătuiesc bugetul orașului.

Grenoble a înscris pagini glorioase în istoria Franței, dînd poporului numeroși luptători remarcabili în revoluția din 1789. Pe meleagurile lui s-a născut și a trăit Stendhal. În anii grei ai ocupației hitleriste, cei mai buni fii ai orașului au luptat, acoperindu-se de glorie, în mișcarea de rezistență de pe platoul muntos al Vercors-ului. Grenoble păstrează cu pietate amintirea acelor zile pline de eroism: în casa lui Stendhal s-a deschis un muzeu al Rezistenței.

Din Grenoble se poate ajunge pe Coasta de Azur pe „drumul lui Napoleon”; i se spune așa pentru că a fost străbătut cîndva de marele împărat, în timp ce se îndrepta spre Paris, ca să-și trăiască ultima perioadă de glorie — cele o sută de zile.

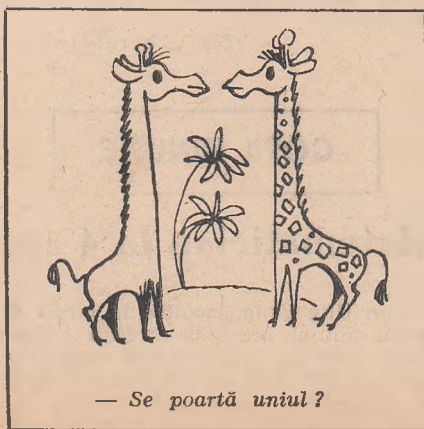
Versantele muntoase din jurul orașului sînt acoperite de zăpadă, ceea ce face din ele un loc ideal pentru schi. În ultimul timp Grenoble a început să fie celebru și datorită stațiunilor de sporturi de iarnă amenajate pe coastele Alpilor. Nu întîmplător apropiata olimpiadă „albă” — a zecea la număr — va avea loc iarna viitoare în împrejurimile lui. Pregătirile în vederea desfășurării Jocurilor olimpice sînt în toi. Se construiesc complexe sportive, șosele, hoteluri.

— Grenoble — ne spune Herbert Dubedoux, primarul orașului — trăiește în viitor. Olimpiada nu e un țel final, ci numai un pretext în vederea unei dezvoltări rapide. Principalul îl constituie avîntul impetuos al ramurilor industriale moderne și al instituțiilor de cercetări științifice. Crește continuu numărul de cadre științifice și tehnice, de tineri ingineri. La ora actuală, cel mai important loc în cadrul universității noastre, înființate încă în secolul XIV, îl ocupă facultatea de fizică nucleară.

Într-adevăr, Grenoble a devenit „capitală” cercetării științifice din Franța. În acest oraș se află prima fabrică de combustibil nuclear din vestul Europei, cele mai mari laboratoare pentru crearea frigului artificial și un important centru de cercetări atomice. La Grenoble a fost creată o întreprindere care produce piese pentru sistemul de televiziune în culori SECAM. Uzinele orașului fabrică extrem de puternice transformatoare electrice și au produs utilajul pentru prima centrală electrică din lume care lucrează pe baza marelui; la sfîrșitul anului trecut a fost dată în exploatare prima tranșă a centralei electrice, care se află pe riul Rance de lîngă Saint-Malo, oraș în mare parte distrus în timpul celui de al doilea război mondial și reconstruit după ultimul cuvînt al tehnicii. În industria electrotehnică și electronică din Grenoble lucrează aproximativ 54.000 de persoane. Cu alte cuvinte, Grenoble are o industrie foarte modernă, ceea ce îi conferă într-adevăr aspectul de oraș al viitorului.

L. Volodin

N. Karpinski

— Se poartă uniu? —

PATRUPEZI GEOLOGI

Miroase a pirită

Turiștii care, în urmă cu oțva timp, au bătut drumurile Kareliei au fost martorii unui spectacol care se potrivea mai curînd unui film polițist: în fața imenșilor bolovani, răspîndiți pe ici pe colo prin pădurile și sesurile regiunii, se opreau grupuri de oameni, iar cîinii ce-i însoțeau adulmecau îndelung pietroaiele. Dar oamenii nu erau în slujba ordinei publice: cu ajutorul colaboratorilor lor patrupezi ei căutau minereu. Iată, deci, că la profesiile de grănicer, sanitar, păstor, detectiv, cîinii și-o adaugă și pe aceea de geolog.

Nu de mult cîinele Lari, din Finlanda, a primit din partea Ministerului comerțului și industriei un premiu de 1 000 de mărci (în mezeluri), fiindcă și-a format un reflex condiționat la mirosul de pirită, descoperind importante zăcăminte de acest minereu. Lari a fost dresat după metoda specialiștilor sovietici, elaborată încă în 1940. Folosind aceeași metodă, Institutul din Petrozavodsk (Karelia) a inițiat, în colaborare cu Institutul de activitate nervoasă superioară din Moscova, experiențe geologice cu cîini pentru îmbogățirea resurselor minerale ale regiunii. La această acțiune au participat fiziologi, geologi și dresori. În fruntea celor din urmă se află A. P. Orlov, binecunoscut pentru performanțele lui din anii războiului, cînd și-a dresat cîinii să descopere minele ascunse sub asfalt, în pereții clădirilor și în cazemate. Cîinii lui Orlov puteau să adulmece minele din diferite direcții, de la o distanță de 4 metri și pînă la o adîncime de 2 metri.

Astăzi Orlov își învață cîinii să caute minereu de fier. În recenta expediție din Karelia patru geologi patrupezi — Murat, Art, Pirat și Zeus — au întrecut toate așteptările, descoperind numeroase zăcăminte de pirită în bolovanii de la suprafață sau de la adîncimi de 1,5 — 2 metri. Mai mult, s-a întimplat chiar ca ei să îndrepte greșelile celorlalți geologi, ale celor bipezi. În timp ce aceștia săpau într-un loc unde sperau să găsească fier, Murat a adulmeccat groapa, apoi s-a depărtat în fugă și s-a instalat la o oarecare distanță, refuzînd să răspundă la apel. Atunci geologii au săpat la locul indicat de Murat și au dat de pirită. Toată lumea a fost foarte mulțumită, inclusiv Murat, care a primit drept răsplată un prînz copios.

EXPANSIUNEA
CORRIDEIÎntre sport
și spectacol

La izvoarele spectacolului — sublim după unii, barbar după alții — numit corrida au stat ritualurile religioase păgîne din Creta. În zilele noastre luptele de tauri se bucură de o enormă popularitate în Spania și în unele state

ale Americii Latine, ba au început să-și croiască drum și în țări anglo-saxone unde înainte, vreme fuseseră socotite „o privilegiu vulgară, primitivă și monstruoasă”.

Recordul cantitativ îl deține, firește, Spania, cu aproximativ 500 de corride mari anual. Juan Martinez, proprietarul celei mai mari arene din Madrid, cu peste 25.000 de locuri (cea mai mare din lume, de 50.000 de locuri, se află în orașul Mexico), remarcă cu satisfacție că interesul pentru luptele de tauri sporește mereu și că arenele devin neîncăpătoare pentru aflutul de spectatori.

Un semnal sonor care înseamnă „Am găsit!” Intrebarea e: ce? Pirită sau veveriță?

Recent, în capitala peruviană Lima s-a sărbătorit cu mult fast împlinirea a 200 de ani de la organizarea primei corride. La ceremonie au luat parte celebri toreadori din Spania și Mexic și numeroși oaspeți din țările învecinate. În Ecuador pasiunea pentru luptele de tauri s-a declanșat subit și atât de vehement, încît autoritățile au fost nevoite să declare „introducerea” oficială a corridei, inexistentă pînă atunci în această țară, și să construiască o arenă.

Acest gen de senzații tari a început să capete adepți și în Statele Unite ale Americii. Nu demult în orașul Houston s-a desfășurat prima corridă americană în fața a 30.000 de spectatori. De fapt, n-a fost o luptă de tauri în toată puterea cuvîntului. Organizatorii din S.U.A. i-au adus atîtea modificări încît a semănat mai curînd cu un spectacol de circ. Toreadorului, o celebritate mexicană invitată special pentru inaugurarea arenei, i s-au impus numeroase restricții menite să menajeze taurul. Dar animalul n-a sesizat aluzia la delicatețe și, luînd lucrurile în serios, l-a cam brutalizat pe maestrul mexican.

Cum se explică pasiunea crescîndă pentru luptele de tauri? Poate prin faptul că o bună parte din spectatori le consideră o adevărată artă, o artă originală, captivantă, viguroasă. La această concepție contribuie și apariția în ultimii ani a unui mare număr de toreadori-virtuozi, în posesia unei tehnici desăvîrșite, care, împreună cu îndeminarea și îndrăzneala împinse pînă la limită, desfășoară și cucerește pe privitori. Unul dintre „artiști” este spaniolul Manuel Benites, vestitul „El Cordobes”, cel mai popular toreador din lume. El Cordobes a agonisit o avere fabuloasă: se spune, de exemplu, că pentru o corrida el primește 20 000—25 000 de dolari. Venitul acestui toreador de 29 de ani, care n-a trecut prin nici o școală (scrie și citește cu dificultate și preferă să se servească în acest scop de un secretar) e evaluat ca fantastic chiar de colegii lui de asemenea celebri.

Corrida de astăzi nu e identică cu cea de acum o sută de ani. În ultimele decenii toreadorii spanioli au introdus o inovație pe cît de spectaculoasă pe atît de riscantă, scurtînd tot mai mult distanța dintre toreador și taur, pînă cînd El Cordobes a redus-o la un minimum extrem de periculos. Dar inovația ar fi fost imposibilă într-o luptă cu tauri de la 750 kg în sus, acest tete-à-tete puțînd fi oricînd mortal pentru toreador. De aceea, în momentul de față, în Mexic se cresc tauri de „dimensiuni potrivite”, care la vîrsta de 4 ani să nu depășească 480 kg și să fie mai puțin periculoși pentru întîlnirile față în față cu toreadorul.

(Din „Za rubejom”)

COPII MINUNE

Matematician la 4 ani

Kim Ung Yeng, locuitor în vîrstă de patru ani al orașului coreean Hong Iang, poate fi considerat pe drept cuvînt un fenomen. La trei luni a început să vorbească, la șase luni a făcut primii pași, la nouă luni știa să mănînce ore-

zul cu bețișoarele. Evoluînd cu aceeași repeziciune, la doi ani Kim a învățat să scrie și să citească. Dar marea lui pasiune e matematica. Primele lecții i le-a predat tatăl lui, profesor universitar de fizică.

Kim, în vîrstă de patru ani, este astăzi elev... la școala medie. În timpul liber scrie versuri.

(„Din „Trud”)

GLUMELE
ISTORIEIRăzboiul
de peste 100 de ani

Autoritățile principatului Lichtenstein au făcut de curînd o descoperire surprinzătoare. După cum atestă documentele, Lichtenstein se află în stare de război. Și aceasta de mai bine de o sută de ani. Mai exact, din 1866, cînd principatul a început ostilitățile alături de imperiul austriac împotriva Prusiei, mobilizîndu-și în acest scop cei 66 de soldați combatanți. La semnarea tratatului de pace minusculul stat a fost pur și simplu uitat, de unde și actuala anomalie.

Statul Lichtenstein ar dori să încheie pace, dar nu-și poate realiza dorința fiindcă cealaltă parte beligerantă — Prusia — și-a încetat existența.

B. Vronski

CIVILIZAȚII
NECUNOSCUTEUltimul
din neamul lana

La 29 august 1911, în curtea abatorului de lîngă orașul american Oroville a fost găsit un indian într-o stare de totală epuizare. Vorbea o limbă pe care alți indieni n-o înțelegeau. Bănuind că e supraviețuitorul unui trib exterminat în întregime, doi profesori de la Universitatea din California l-au luat sub oblăduirea lor.

Publicăm un episod din povestea indianului Iși, relatată de revista „Znanie-Sila”.

Pe oamenii de știință i-au interesat limba, obiceiurile, comportarea acestui unic reprezentant al unui trib dispărut. Folosindu-l ca interpret pe Batvi, un indian dintr-un trib inrudit, ei au încercat să afle numele captivului lor pe jumătate sălbăticit.

Batvi îl întrebă direct cum îl cheamă, dînd dovadă de o lipsă de tact pe care numai contactul îndelungat cu obiceiurile oamenilor albi îl putea explica. Captivul, vrînd să salveze reputația compatriotului său, răspunse că

în anii îndelungași de singurătate n-avusese pe nimeni lîngă el care i-ar fi putut da un nume. Era, dacă vreți, un mod elegant de a repara o gafă. Căci un indian din California nu-și pronunță numele decît în prezența unor oameni care-l cunosc și nu răspunde niciodată la o întrebare pusă nemijlocit.

Trebuînd să aibă, însă, un nume, fu botezat Iși.

„Înainte de a ajunge în California, albi i-au cunoscut doar pe indienii din preri. Înalți, cu trăsături aspre dar frumoase, mindri și distanți, buni călăreți și înarmați pînă-n dinți, pieile-roșii din preri erau în primul rînd războinici. Ei își scalpau victimele și se lăudau cu isprăvile lor. Spre deosebire de dinșii, membrii triburilor californiene lana erau de statură mijocie, cu trăsături moi, nu cunoșteau călăria, armele de foc și nici arta scalpării. Ei nu-și permiteau niciodată să se laude cu actele lor de vitejie și cu atît mai mult să ocărăscă pe cineva, disprețuînd în adîncul sufletului pe oamenii albi pentru amîndouă aceste trăsături.

În numai 20 de ani, între 1850—1870, triburile lana au fost nimicite aproape în întregime. Printre cei 30 de supraviețuitori se număra și Iși. Apoi au rămas numai cinci. Nimeni nu i-a văzut niciodată. Hărțuiți fără încetare, ei au învățat să umble fără să calce pe pămînt, sărînd din piatră în piatră. Nu lăseau în urma lor nici o cracă ruptă, nici o frunză căzută. Pînă cînd s-au întîlnit întîmplător cu un cășament de topografi albi.

Iși a scăpat ca prin minune. Cînd a fost descoperit în curtea abatorului, părul lui purta urme de flacără, semn că familia îi murise într-un incendiu.

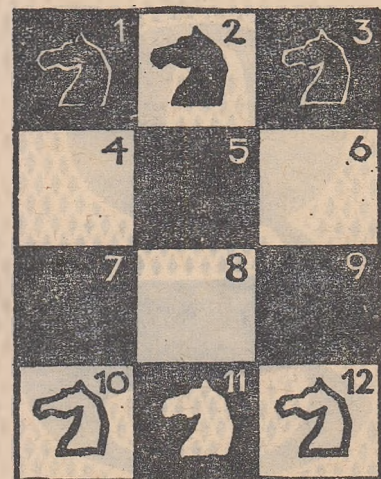
În cei cîțiva ani petrecuți la Universitatea din San Francisco Iși n-a încetat să se minuneze de inventivitatea omului alb. Privea ceasuri întregi la tramvaie și mult timp n-a putut să înțeleagă unde dispare storul cînd e ridicat. A făcut o adevărată pasiune pentru ciocan, topor și cușit și nu se despărțea niciodată de un borcan cu clei.

Iși le-a fost de mare ajutor etnograful în expedițiile lor pe teritoriile de altădată ale tribului exterminat. A murit în 1916, în vîrstă de 56 de ani.

JOCUL CELOR
ȘASE CAI

Schimbați-le locul

Folosind mișcarea numită în șah „săritura calului”, mutați caii albi în locul celor negri și invers. În timpul mutărilor se cere însă ca nici un cal alb să nu se afle în nici un moment în bătaia unui

negru și nici un cal negru în bătaia unui alb.

Varianța optimă (o găsiți în pag. 11) prevede un număr minim de mutări.

O mie de inimi deschise

(Urmare din pag. 4-a)

nectat la inima-plămînil artificial, ceea ce exclude pericolul unei morți imediate.

După treizeci de secunde, însă, încep să-mi pierd cumpătul. Îndată ce încerc să strîng o sutură, mușchiul se rupe. În loc să se micșoreze, gaura se lărgeste. Acum mi-ar trebui două degete ca s-o astup. Începe să picure sînge.

— Marina, dă-mi o „piesă” din material plastic. Grăbiți-vă, leneșilor! Și un fir mai rezistent, un ac gros. Vasea, aspiră sîngele!

Dar cum să lucrez cînd simt în mîini pulsațiile inimii și în pensă mișcările dezordonate ale acului? Totuși, izbutesc să așez „piesa”. Ea nu se menține prea bine și, în orice caz, este prea mică ca să acopere complet deschizătura. De aceea plasez alta, mare cît palma, fixată prin suturi foarte apropiate. De data aceasta hemoragia se oprește. Sîngele a fost aspirat și retrimis în aparat. Respir ușurat și mă ridic. Am evitat ceea ce putea fi mai rău.

— De cît timp funcționează aparatul?

— De 160 de minute.

— Chiar de atîta vreme? Aveți ultimul procent al hemolizei?

— Nu ultimul, ci pe cel de dinaintea hemoragiei; era optzeci.

Ceea ce înseamnă că acum se apropie probabil de o sută. Trecerea sîngelui în pompă distruge globulele roșii. Or, noi am făcut să circule prin pompă ce puțin douăzeci de litri.

— Opriteți aparatul!

Motorul își încetinește ritmul, apoi tace. Toate privirile sînt atîntite asupra inimii. Dmitri controlează constant pupilele, încercînd să ia presiunea. În cele din urmă, comunică:

— Presiunea șaptezeci. Pupilele înguste, fără schimbări.

Semn bun. Așadar, pînă acum nu s-a produs o embolie. Iată eliminat cel puțin un pericol. Pentru moment, numai,

căci în chirurgie niciodată nu poți fi sigur de nimic. Atent, cu precauție, introduc un deget în orificiul auriculului ca să palpez valva. Aceasta pare uscată. În schimb, presiunea auriculară a scăzut de la treizeci la zece. Pompăm puțin sînge în arteră, acționînd aparatul cu mîna. Presiunea se ridică din nou. Astfel că putem retrage tubul care mai lega inima de aparat. Aparent, totul merge bine.

Mai trebuie să cos pericardul, să introduc un dren în regiunea pleurală și să închid plaga. Sîntem aproape gata cînd auzim vocea lui Dmitri:

— A deschis ochii.

Sîntem atît de nerăbdători să ne încredințăm că imbucurătoarea veste este adevărată, încît capetele aproape că ni se ciocnesc. Evident, privirea îi e încă fixă, lipsită de viață, dar nici nu se poate spera mai mult. Un lucru e sigur și anume că un bolnav care a suferit o embolie e incapabil să deschidă ochii. Mai rămîne, bineînțeles, pericolul unei hemoragii interne. Mai ales după utilizarea prelungită a aparatului inimă-plămîn.

— Dmitri, verifică rezerva de sînge de care dispui. Să nu pornești în toilă nopții în căutare de sînge. Ne vor mai trebui cel puțin doi litri.

— Mi-am și asigurat cantitatea necesară.

Intervenția s-a terminat. De la prima incizie pînă la ultimul pansament au trecut cinci ore și jumătate. Incet, îl întorcem pe Sașa pe spate. Ochii îi sînt închiși, dar e normal căci doarme. Brațele și picioarele îi reacționează la cea mai mică pișcătură. Nici un semn de paralizie.

De cîteva minute a sosit și echipa însărcinată cu îngrijirea postoperatorie. Îi cedăm cu plăcere locul. Publicul de la etajul superior începe să părăsească sala. Cred că spectacolul a fost bun.

(Va urma)

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

MIOARA POPESCU — București: 1) Vă recomandăm vit. B₁ forte 1 fiolă pe zi — de băut la mese, Remineron 3 lingurițe pe zi înainte de mese, ser neurotonic 15 injecții asociate cu vit. B₁ fortiss. 2) Stenoza mitrală beneficiază de tratament chirurgical. Indicația va fi dată numai de specialist.

I.E.G. — Reșița: În toate orașele mari există centre pentru tratamentul sterilității. Apelați la Clinica de obstetrică-ginecologie din Timișoara.

TERINEANU VASILE — Medias: Din păcate în boala surorii dv. nu s-au mai făcut progrese terapeutice recente. Medicamentele pe care le urmează îi pot ameliora boala, dar nu o pot vindeca, cum de altfel ati și constatat.

TODEA ELENA — Nehoi, raion Cislău, reg. Ploiești: După simptomele descrise pare a fi într-adevăr vorba de o dermatită alergică provocată de frig și cunoscută în dermatologie sub numele de **eritem pernio**. Ca măsură profilactică: evitarea frigului, apei reci etc. Local se va aplica: Tanin și ihtiol, cîte 1,50 g, rezorcină și oxid de zinc, cîte 1 g, vaselină 25 g. Injecții intradermice pe dosul palmei cu Histamin (3-4 ședințe la 1-2 zile a cîte 4-5 injecții cu 0,1 mg soluție 1 la mie). Vitaminizare cu vitamina P (Rutosid), 1-2 comprimate de 3 ori pe zi pe cale bucală și Vitamina A, 3-4 comprimate pe zi. Preventiv, aplicați pe mîini o pomadă cu foliculină (100 u./cm²), röntgenerapie.

NICOLESCU ȘTEFAN — Com. Pleșoiu, raion Slatina, reg. Argeș: Vă vom satisface dorința, publicînd în curînd un articol despre intoxicațiile cu produse chimice de uz casnic. Așa-zisul „verde de Paris” (parathion, ecatox), folosit în mod greșit în gospodării ca insecticid e toxic atunci cînd e înghițit, aspirat (după pulverizarea cu pompa) sau cînd pătrunde prin piele. Din păcate, datorită neglijenței părinților, acest produs extrem de toxic ocupă un loc de frunte în intoxicațiile grave ale copiilor.

ANA NICULESCU — Brăila: Presupunem că scolioza fiului dv. s-a produs în urma creșterii rapide la pubertate. Cum nu cunoaștem însă stadiul și gradul deformității nu vă putem recomanda decît clasicul tratament ortopedic, constînd în masaj și gimnastică corectoare, sub supraveghere medicală, eventual un corset gipsat. De asemeni, e bine să doarmă pe un pat tare, de lemn, fără perne sub cap; vitaminizare intensă cu vitamina A+D₂ C₂₀₀ etc.

JELENSCHI ANDREI — Baia Mare: După semnele descrise de dv., credem mai curînd că este vorba de un proces cicatricial scleros, poate chiar de apariția

unei calcificări la nivelul hematomului muscular, care s-a resorbit. După cinci ani de la accident, o intervenție chirurgicală ni se pare tardivă și cu puține șanse de a da rezultate bune. De la distanță nu vă putem recomanda decît raze ultracurte și röntgenerapie, injecții cu glicocol (1 fiolă/zi), vitamina B₁ și vitamina PP.

VIORIEL MORARU — Brașov: Vă sfătuim să vă faceți o radiografie a coloanei vertebrale în regiunea cervicală, deoarece durerile de cap către ceafă, cu intensificările lor matinale, după sculare, pot fi urmarea unei spondiloze cervicale.

NESTOR MIRCEA OCTAVIAN — Com. Vinga, raion Arad: Împotriva **petelor brune de pe față**, aplicați următoarea pomadă: Rp. Sulf precipitat și rezorcină, cîte 10 g, vaselină 50 g, oxid de zinc 15 g. Utilizați pomada timp de 10 zile; față, care se va coji, trebuie ferită de razele solare. Continuați apoi cu următoarea pomadă: Rp. Stearat de chinină 4 g, vaselină colesterezinată 70 g, apă de flori 25 g. Lăsați crema să se usuce și tamponați apoi fața cu o pudră fără parfum conținînd 3 la sută bisulfat de chinină.

SILVIA 13 — Sibiu: Adresa corectă este: Spitalul de Traumatologie, Chirurgie Plastică și Reparatrice, str. Arh. I. Mincu nr. 7. Reveniți eventual cu o nouă scrisoare și vi se va răspunde.

VASILIU ELENA — Vatra Dornei: 1) În oligomenoree (menstruații prea rare) pentru ca ovulația să se producă la termenul normal, se prescrie: Dietilstilbestrol 1 mg/zi în zilele a 9-a, a 10-a și a 11-a ale ciclului și 2 mg/zi în zilele a 12-a și a 13-a. În faza a doua a ciclului, în zilele a 20-a — a 25-a se injectează progesteron 5 mg/zi. 2) În afecțiunile pulmonare evolutive sarcina este contraindicată.

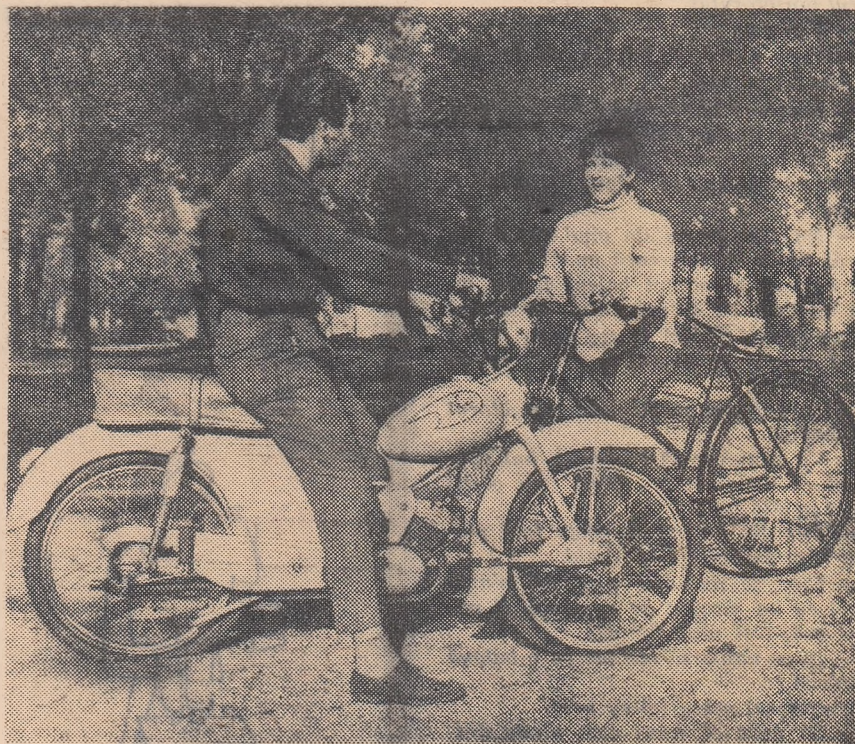
SCHIMBAȚI-LE LOCUL

(Răspuns)

10— 5,	1— 8
11— 6,	2— 9
12— 7,	3— 4
5—12,	8— 3
6— 1,	9—10
7— 6,	4— 9
12— 7,	3— 4
1— 8,	10— 5
6— 1,	9—10
7— 2,	4—11
8— 3,	5—12

CONSUMAȚI PRODUSELE LACTATE
SIBIANA

5493 A

Călătorii RAPIDE — PLĂCUTE și cu CHELTUIELI REDUSE se pot face cu...

MOTORETA „CARPAȚI SUPER“

- viteză maximă : 55 km pe oră
- consum benzină : cca. 2 litri la 100 km.
- încărcătură utilă : 2 persoane (145 kg.)

Preț : 4.190 lei. Nu este obligatorie purtarea căștii de protecție.

BICICLETA „CARPAȚI“ sau „ELEGANT“

- Rezistentă ● Practică ● Convenabilă

Preț :	tip Carpați	tip Elegant
pentru femei	712,80 lei	638,30 lei
pentru bărbați	690 lei	625 lei

Se pot procura și cu PLATA ÎN RATE de la MAGAZINELE COOPERATIVELOR DE CONSUM

5230 A

ELEGANT ÎMBRĂCAT
CU
CONFECȚIILE
PRODUSE DE
STEAUA ROȘIE
SIBIU

Înainte de confruntarea cu publicul
Foto: I. Krivosov

Plachie de balenă

Penultimul punct al listei de cumpărături pe care mi-o încredinșase nevastă-mea prevedea un kilogram de pește. Am intrat într-un magazin specializat.

— Cîntărește-mi câteva scrumbii, i-am cerut vânzătorului.

— N-avem.

— Cum n-aveți? Săptămîna trecută au fost o mulțime.

— Pentru trimestrul în curs ni s-au repartizat numai balene.

— Îți bați joc de mine?

Dar vânzătorul se dovedi calm și stoic.

— Nu știu ce au de gînd cei de la bază, spuse el. Lucrează anapoda. Întii am refuzat să accept balenele, dar mi s-a explicat că datorită lor, magazinul își va depăși planul foarte ușor. „Vinzi două balene și planul e gata”, mi-au spus la bază.

Mă pregăteam să plec, dar vânzătorul mă reținu.

— Vă sfătuiesc să încercați, îmi spuse el cu convingere. Dacă nu găsiți pește în altă parte?

— Dar din balenă se poate face plachie? m-am interesat timid.

— Cum să nu! îmi confirmă vânzătorul cu un început de speranță. Li puneți ceapă și untdelemn...

— Și ce naiba să mă fac cu o balenă întreagă?

Vinzătorul mă privi cu milă.

— Se vede că n-ați citit nimic despre vinarea acestor giganti ai oceanelor. Balena e un animal excepțional. Dă o mare cantitate de materii prime prețioase.

— Și anume?

— În primul rînd balena dă grăsimi industriale, mă lămurii vânzătorul. În felul asta vă puteți scoate banii investiți. Din fanoanele animalului vă faceți balene pentru crinoline și corsete. Nu mai vorbesc de făina pe care o veți obține din oase și alte deșeuri, și care e o hrană excelentă pentru vite și porci.

— Îți inchipui că am de gînd să ctreier satele și să vînd făină din oase de balene? am explodat în cele din urmă.

— Nicidecum, îmi replică vânzătorul imperturbabil, e de ajuns să dați un anunț la „Mica publicitate” și amatorii or să se prezinte, cu saci și lăzi, la domiciliul dumneavoastră.

Argumentul îmi păru convingător și m-am lăsat înduplecat.

— Bine, fie, am să iau de probă un exemplar!

— Aveți harpon? se interesă vânzătorul.

— Ce să fac cu harponul? am înlemnit eu.

— Cum ce să faceți? Doar n-o să prindeți balena cu o undiță obișnuită!

— Cum, trebuie s-o prind eu însumi? am întrebat, candid.

— Bineînțeles! Magazinului nostru i s-a rezervat un sector special pe făr-mul mării. Vi-l arăt îndată pe hartă...

— Nu, mulțumesc, i-am rețezat-o scurt, realizînd cu întîrziere lipsa mea de perspicacitate. Am crezut că aveți marfa aici, în magazin.

De data asta, calmul îl părăsi pe vânzător. El trîni cu pumnul în tejghea și începu să strige:

— Ce oameni, domnule, ce oameni! Magazinul e mic, depozitul neîncăpător și ei îmi pretind să țin o balenă în chichineașta asta?!

(Din „Pravda”)

Fără cuvinte

O cititoare curioasă

O cititoare mi-a adresat, în scris, următoarele întrebări:

1. Acum cîteva zile am citit cartea dumneavoastră. Cum se explică faptul că am înțeles absolut totul, de la prima pînă la ultima pagină, deși sinteți autor contemporan?

Răspuns: Nu reușesc să scriu cărți absconse. Încerc, din cînd în cînd, dar în clipa în care nu mai pricep ce scriu, las totul baltă.

2. Am citit cartea, cum se spune, cu răsufierea tăiată. E de-a dreptul pasionantă. Cum explicați această însușire a ei?

Răspuns: Întrebarea îmi pare firească. Aș scrie bucuros cărți neinteresante, dar ar însemna să petrec multe nopți fără somn. Mie, însă, îmi place să dorm. De aceea pot să-mi scriu norma zilnică numai cu condiția să-mi placă ceea ce scriu, altminteri încep să picotesc. Nevastă-mea încearcă să mă deștepte, dar nu reușește.

3. Personajele dumneavoastră se comportă perfect normal și logic în situațiile date. Acțiunea cărții nu e bizară sau abstractă. Nici măcar obiectele nu vorbesc. Ce aveți de spus în legătură cu aceasta?

Răspuns: Nu pot decît să mă mir!

4. Încă o întrebare. Ultima, Să nu vi se pară curios dacă roșesc în timp ce scriu. Știți, însă, că multe romane contemporane... În sfîrșit... să trec la subiect. În cartea dumneavoastră... vă

rog să nu vă supărați... n-am găsit cuvinte din acelea... și nici pasaje mai mult sau mai puțin... Cum să mă exprim? Pasaje picante, care fac cartea interesantă pentru toate vîrstele...

Răspuns: Cauzele sînt de natură pur familială. Ca și dumneavoastră, în această privință soția și fiica mea sînt foarte sensibile. Nu mi-ar ierta-o în ruptul capului. Și apoi, gîndiți-vă ce ar spune despre mine consătenii mei? În plus — iertați-mi sinceritatea — pur și simplu îmi lipsește experiența în materie de... Cum spuneți? Da, picanterie.

Îmi scrieți că romanul meu vi s-a părut inteligibil, interesant, ba chiar pasionant, de loc ciudat sau abstract și lipsit cu desăvîrșire de pasaje... După cum v-am spus, n-am nici un merit în toate astea. Mai mult, îmi dau seama că romanul la care lucrez acum se va deosebi în aceeași măsură de producțiile contemporane. Da, îmi dau seama, va fi demodat. Să sperăm că nu voi fi nevoit să mi-l tipăresc eu însumi.

(După „Literaturnaia gazeta”)

Cele mai scurte povestiri

Povestire polițistă

Agentul Y-13 își scoase ochiul de sticlă în care trebuia să fie ascuns cifrul, dar nu găsi nimic în el. Întelese atunci că-și scosese ochiul cel bun.

Povestire banală

Ea a reușit să ajungă la adinci bătrîneți fără să depășească vîrsta de patruzeci de ani.

Povestire abstinentă

Numărul alcoolicilor din oraș varia între cincizeci de suflete și cincizeci de trupuri neînsuflețite.

Povestire juridică

Argumentele invocate de procuror erau de-a dreptul strigătoare la cer și avocatul privea pe furis spre judecător, temîndu-se să nu se trezească.

Povestire științifico-fantastică

Dintre toți bărbații Imbira îl prefera pe Amokses, deși nu intuia cu precizie ce anume îl deosebea de ceilalți. Pînă cînd, într-o bună zi, înțelese totul: era cvadridimensional.

Povestire optimistă

Ori de cite ori Jim voia să-și cumpere o limuzină elegantă, constata că

între timp se scumpiseră și trebuia să mai adune bani. Așa a devenit milionar.

Povestire experimentală

Cînd a reușit, în cele din urmă, să obțină un hibrid de găină și dovleac a observat că ouăle conțin prea multe semințe.

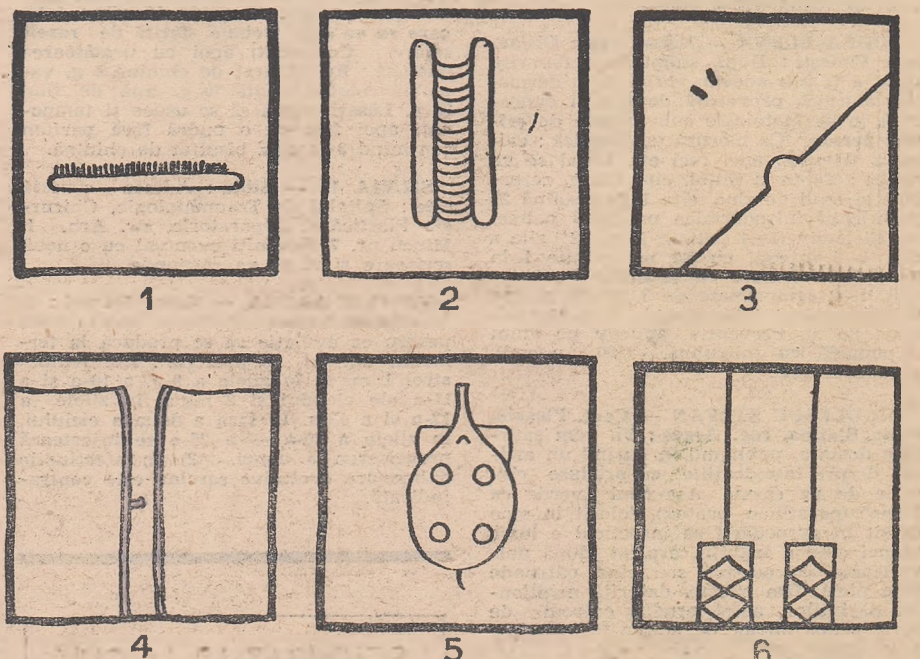
I. Osenka

Pentru întărirea sistemului nervos

V-am mai prezentat, într-un număr trecut, desene-ghicitori asemenea celor de mai jos. Oricine din dv. le poate compune: ele dezvoltă imaginația și întăresc sistemul nervos. Pentru a vă antrena vă propunem să ghiciți ce re-

4. Acest desen dovedește limpede că fermoarele și oamenii au probleme similare: și primele, și ceilalți rămîn la un moment dat cu dantura în formație redusă. Soluția: „Dacă ești fermoar, păzește-ți dinții din tinerețe”.

prezintă aceste șase desene. Nu uitați, însă, că nu există soluții unice — totul depinde de unghiul sub care priviți realitatea.

De exemplu:

1. Miriapod dormind.
2. Variațiune pe tema de mai sus: doi miriapozii își dau „bună ziua”.
3. Tințar arătînd soției lui ultimul său loc de muncă.

5. Elefant făcînd o baie de soare. Ați remarcat elementul științifico-fantastic? Elefanții nu se culcă niciodată pe spate. Dorm în picioare. Și asta spre binele lor, căci dacă ar dormi ca noi aștia!ați, în paturi, i-am înnebuni întrebîndu-i unde-și țin trompa, sub plapumă sau deasupra etc., etc.
6. Barză în pislari.